

## קונטרס עץ החיים מלוקט ומיוסד ע"פ דברי כ"ק אבותינו רבותינו הק' צוקללה"ה ני"ע זי"ע

(ניתן לתלמידי „תומכי תמימים" יחיו בחודש מנחם אב תרס"ד)

כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר. וצ"ל מהו ענין ודרך חיים איזהו דרך חיים מלבד התורה והמצוה האמור' קודם. והנה מה שהמשיג המצוה לנר והתורה לאור פי' בשל"ה בתחלתו דפי' נר היינו נר יחידי שזה נקרא נר ואור הוא מדורה גדולה ועד"ן ארז"ל בסופה דכ"א ע"א דרש ר' מנחם בר' יוסי כי נר מצוה ותורה אור הלה הכתוב את המצוה בנר ואת התורה באור את המצוה בנר לומר לך מה נר אינה מגינה אלא לפי שעה אף מצוה אינה מגינה אלא לפי שעה ואת התורה באור לומר לך מה אור מגין לעולם אף תורה מגינת לעולם כו'. ולפ"ז משמע דאור היינו אור היום וכ"מ ממ"ש כיון שעלה עמוד השחר כו' וע"ש בפרש"י, ולא כמ"ש בשל"ה מדורה דאור היום עדיף גם ממדורה גדולה. ולהבין זה ילק"ת מה שפעם כת' כל אשר חפץ ה' עשה שהתהוות היא מבחי' חפץ ורצון ה' ופעם כת' בדבר הוי' שמים נעשו וכמא' בע"מ נברא העולם שהי' מאמר ודבור ולא נברא בחפץ ורצון לבד.

והענין הוא כי הנה נודע שלכל דבר יש חומר וצורה שהחומר הוא עצם גוף הדבר בכלל כמו השמים בכלל או הארץ בכלל וצורה הוא ציור ותמונת הדבר כמו מה שהשמים הוא כדורי וכן הציור במראה כו'. והנה החומר נברא בדבר ה' ובע"מ, שכמאמר יהי אור נתהווה האור מאין ליש וכן במאמר יהי רקיע נתהווה הרקיע מאין ליש, אבל אופן צורת הרקיע בדמותו ובצלמו הוא נעשה בחפץ ה' שלא בא לכלל גילוי בדבור או מא' וו"ש כל אשר חפץ ה' עשה דהיינו בחי' ציור כל נברא ונברא בנבראים שלמטה שזהו מבחי' חפץ ה' כו'. וזהו ג"כ מ"ש כולם בחכמה עשית דהיינו ג"כ בבחי' ציור הדבר שהוא מבחי' חכ' וכמו אשר יצא את האדם בחכמה והיינו דהמשכ' בחי' חפץ ורצון הוא ע"י בחי' חכ' כו'. כי בכדי שמבחי' חפץ ורצון ה' יהי' נעשה פעולה ממש בנבראים ובבחי' התחלקות דוקא שהלוקים בדמותם ובצלמם כו', הוא ע"י התלבשות בחי' הרצון בבחי' חכמה כו'. אמנם דוקא בחכמה שלמעלה מכל הע"ס וחוא בחי' כח מ"ה שבחכ' שורה אוא"ם ב"ה כו'. ושרש החכמה למעלה הוא בחינת בוציגא דקרדוניגא קו המדה כו' מי מדר בשעלו מים כו' שע"י החכ' נעשה המדידה איך ומה יהי' כל נברא ונברא כפי בחי' חפץ

ו ל ה ב י ן ז ה י ל ה ק ם ת : ראה ב"כ תורה אור ד"ה נר חנוכה מצוה. ד"ה ויקם  
דעות ביעקב דשנת ש"ת.

ורצון ה' כו'. ובוה יובן מ"ש בע"ה דיחוד או"א הוא תדירי כדי להחיות העולמות תמיד, דלכאורה אינו מובן שחרי חיות העולמות הוא ע"י דבר ה' ומת נצרך לזה היחוד תדירי דאו"א, ולפי הנ"ל מובן כי כולם בחכמה עשית שמשם נמשך הצורה כו'. וזהו ענין ואתה מחיה את כולם ופי' בזה ר"פ תצוה דקע"ט ע"ב נהורא עילאה ונתורא תתאה כליל כחדא דהיינו שהיו"ו הוא המשכה מבחי' חפץ ה' וח"ע אל בחי' הדבור הנק' אתה להיות מחיה את כולם.

והנה מה שנברא החומר כמאמר ודבור ולא נברא הכל בחפץ ה' ורצונו בלבד, הוא מפני שאז לא הי' גילוי מאין ליש רק שהי' העולם במל במציאות ממש (כמו עולם האצילות וכמו עלמין דאתכסיא בכלל שבמלים במציאות ולא הי' בבחי' נבראים דעדאת"ג כו') לפי שהי' מקבל מבחי' חכ' שהוא בחי' ביסוד איהו וחיותו חד, רק עיקר גילוי היש הוא על ידי דבר ה' כי הוא צוה ונבראו פי' צוה מלשון מצות המלך (י"ל דענין הצווי שייך במי שמתנשא ויש לו ממשלה ושלמה וכמו"כ חו"ע באשר דבר מלך שלטון שמצוה וגזור אומר, והדוגמא למע' הוא בחי' הדבור עליון דבחי' מל') כי מלכותך מלכות כל עולמים אין מלך בלא עם שבחי' מל' הוא בחי' התנשאות והסתלקות כו' והיינו שלא יאיר ויתגלה אלא בחי' שם בלבד כו' (והגם דבחי' דבר ה' הוא שבא בבחי' פנימיות כנבראים וחו"ע כח הפועל שבנפעל והיינו הארת אלקי שמהווה את הנבראים בפועל כו' וכמ"ש במ"א, מ"מ זה שהדבור פועל פועלת ההתהוות וזהו מצד הרוממות והתנשאות שבמל' וכמו בדבר מלך הרי מה שהדבור והציווי שלו פועל במדינה וזהו מצד התגבחה והתנשאות שלו שמושל ושולט עליהם כו'. ובדוגמא כזאת הוא למעלה שזה שנעשה ההתהוות בפועל ע"י הדבור וזהו מצד הרוממות דמל'. ונמצא דעיקר כח ההתהוות הוא מבחי' הרוממות דמל' ובכח זה נעשה ההתהוות מבחי' דבר ה' כו'. וענין השם נ"ל שהן אותיות דבור העליון דשם הוא אותיות, ויותר נראה דהשם הוא בחי' האור מקיף שמאיר מבחי' הרוממות שזה עיקר כח ההתהוות, ובחי' דבר ה' זהו הארה מבחי' שמו שמהווה כנ"ל כו' וזהו כי נשגב שמו שגם השם הוא נשגב ורק הודו כו'). וזה פי' יש מאין דהיינו שהמשכת החיות אשר בהעולמות הוא בבחי' אין ותארה בעלמא שהוא בחי' שם בלבד ומזה נעשה גילוי היש כו'.

אך תכלית בריאת יש מאין הוא כדי להיות היש במל לאין. דזהו תכלית הכוונה בבריאת העולמות משום שנתאווה הקב"ה לחיות לו דירה בתחתונים דהיינו שהנבר' התחתונים יהי' בבחי' כלי ומכון לשכתו ית' ובבחי' דירה אליו ית' והיינו שיהיו בבחי' ביסוד עד שיהי' כלי ודירה אליו ית' ויאיר ויתגלה אור ה' למטה כו' וכתפארת אדם לשכת בית כמו"כ כביכול יהי'

לו ית' דירה בתחתונים שיהי' גילוי אלקות למטה ונגלה כבוד ה' למטה כמו למעלה. וכמו שיהיה לעתיד לבוא כי עין בעין יראו כו' (דעיקר הגילוי יהי' לעתיד ומעין זה מאיר גם עתה לכאור"א בנפשו ובחלקו בעולם כו' וכמ"ש במ"א). וזה תלוי בעבודתנו כל ימינו שעל ידי העבודה דעכשיו עי"ז יהי' הגילוי לעתיד לבוא והיום לעשותם ולמחר לקבל שכרם ומי שמרח בע"ש דוקא יאכל בשבת כו' וכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב וצריך כאור"א לפעול בעצמו בחי' ביטול היש ולהמשיך בחלקו בחי' גילוי אור ה' כו', והיינו על ידי שכל אשר חפץ ה' נמשך ועשה גם בשמים ובארץ שכולם יש להם ציור ותמונה מבחי' חפץ ורצון הוי' ובכח זה יוכל להיות ביטול היש הנמשך מן הדבור כו', וזה שבישראל נאמר ל' יצירה כמ"ש ויוצרך ישראל שמוזה נמשך להיות כי שרית עם אלקים כו' וז"ש וייצר ה' אלקי את האדם בשם מלא לפי שהצורה נמשך מבחי' חפץ ה' ובחי' ח"ע כו' ועי"ז יוכל להיות בחי' ביטול היש כו' (ועמ"ש סכללות הענין הזה בד"ה בשעה שהקדימו רס"ג, בענין החיות שמבחי' חכ' שם בד"ה והחכמה תעוז לחכם כו') ומ"ש באדם וייצר בשני יודין היינו לפי שהצורה שבאדם נמשך מלמעלה מעלה וכמ"ש באד"ר דקמ"א ע"ב וייצר בתרין יודין רוא דע"ק ורוא דז"א (ובס' פ"מ בשם הרח"ו ז"ל דהיינו דע"ק צייר ז"א כמוהו) ולפיכך עיקר ביטול היש בהאדם, שכדי להיות הביטול נמשך גם בהיש צ"ל מקור ההמשכה מלמע' מעלה ועמ"ש בלקו"ת ד"ה שובה ישראל עד כו' פ"ג:

**קיצור.** נמשלו המצות לנר והתורה לאור. יקדים אשר בריאת החומר הוא ע"י מאמר ודבור, בריאת הצורה ע"י חפץ ורצון בהתלבשותם בחכמה. גילוי היש ע"י הדבור (שם, דבור) והתכלית שיהי' בטל לאין. היכולת בזה ע"י שצורתו היא מבחי' חפץ ורצון.

(ב) והו' ענין כי נר מצוה ותורה אור, כי הנה מדת המלכות נק' מדת לילה שהיא בחי' ברישא חשובא לפי שהיא בחי' הסתלקות האור בבחי' התנשאות כנ"ל ונעשה בחי' יש מאין שהוא בחי' חשך כו', וכדי להמשיך אור וגילוי א"ס ב"ה בבי"ע וזו ע"י תומ"צ שעיי"ז ממשיכים ומאירים גם בבי"ע להיות הגילוי כמו באצי' שגם ב"ע יהי' בבחי' ביטול והתאחדות ממש באו"א ב"ה כמו האצי' כו' וכמ"ש בתו"א בתביאור דכי כאשר השמים החדשים כו' יעו"ש, ועד"ו נא' הלילה הזה ליל שמורים שגם בבחי' לילה יוכל להיות גילוי בחי' זה שהוא כמ"ש זה אלי ואנוהו שיאיר בבחי' גילוי ממש ועמ"ש בלקו"ת ד"ה ואתחנן בענין נר ה' נשמת אדם כו', והנה המצות נק' רמ"ח איברי' דמלכא והתורה הוא בחי' ראש ומוחין דאורייתא מחכמת נפקת, וחנה

כמו שבמחנה הוא כללות גילוי אור וחיות הנשמה ואח"כ מהמחנה מתפשט לכל אבר החיות השייך לו ונמצא הראש הוא הממוצע שממשיך מהנפש לכל אבר כו', כך ארז"ל גדול תלמוד שמביא לידי מעשה וגם ארז"ל ות"ת כנגד כולם ולכן נמשלה המצוה לנר שהיא גילוי הארה פרטית והתורה לאור שהיא כנגד כולם.

והנהגה ההפך בעבודה שע"י המצות שהן בחי' ז"א וע"י התורה שהיא בחי' חכמה י"ל דהנה ידוע שיש ב' בחי' אהבה הא' הבאה ע"י הריחוק ותינו כשמתכוונן איך שכללות העולמות הן זיו והארה בעלמא דאוא"ס ב"ה וכמ"ש מלכותך מלכות כל העולמים דמלך שמו לבד נק' עליהם כנ"ל וכמ"ש ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, בחי' הארה והארה דהארה כו' ולכן נתהוו העולמות בבחי' מדה וגבול במקום וזמן שזה ענין ז' רקיעים וארץ וד' רוחות העולם שהן בחי' המקום דו"ק מעלה ומטה וד"ר כו' וזמן שית אלפי שנים כו' ובריבוי התחלקות בכאוא"א בפרט הן בהתחלקות שבזמן גופא והן בהנבראים שכל אחד נתפס ומוגבל במקום וזמן שלו כו', שכ"ז הוא לפי שהתהוותם הוא מבחי' הארה לבד ולזאת נתהוו בבחי' מציאות וגבול דזמן ומקום כו', ושרש המקום דו"ק שלמטה הן מהו"ק שלמעלה שהן בחי' ששה מדות עליונות וגם הם בחי' שרש ומקור הזמן וכידוע בענין מלמד שהי' סדר זמנים קודם לכן כו' וכולם בטלים לאוא"ס שאינם תופסים מקום כלל כמ"ש לך ה' הגדולה והגבורה כו', ותינו דכללות בחי' המקום הן מקום שלמטה והן מקום שלמעלה הכל בטל לגבי אוא"ס וכמ"ש הנה מקום אתי שחמקום בטל אליו ית' שלפניו ית' אינו שייך כלל בחי' מקום וזמן שהן נבראים מאין ליש והם בבחי' גבול כו' וז"ע ה' אחד דו"ר וארץ דו"ר בטלים לגבי אוא"ס אלופו של עולם דכולא קמי' כלא חשיב ממש כו', וכאשר יתבונן בכ"ו איך שכ"ז הוא הארה לבד ואין ערך כלל לגבי עצמות ואינו תופס מקום כלל וכלל כו', עי"ז תתלהב ותתלהט נפשו בבחי' רשפי אש התשוקה והצמאון להכלל בבחי' עצמו' אוא"ס וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא הפצתי בארץ שמים הם תענוג' רוחניים וארץ תענוגים גשמיים הכל לא הפצתי כלל שהכל הוא בחי' הארה לבד שאין ערך כו' כ"א כל חפצו ורצונו להכלל בעצמותו ית' כו'.

והמדר' הב' באהבה היא בחי' אהבה כמים שאינו בבחינת התפעלות וצמאון אדרבה הוא בבחי' ביטול כל מציאותו לגמרי מצד הגילוי דאוא"ס שלמטה כמו למעלה ממש וכמ"ש

ב' ב' ח' י' א' ה' ב' : כמה מדר' ישנן בכל אחת מבחינות אלו. ולכן אין סתירה מזה שבכמה מקומות מבואר באופן אחר חילוק בחי' אהבות אלו ומהות ההתבוננות השייכות אליהן. — ביאור כמה מדר' שבאהבות הגיל ראה לקמן פס"ז. קונטרס העבודה פ"ד. שיחת שמחת תורה דשנת תרס"ח ושנת תרע"ו (בספר תורת שלום — ס' השיחות) ועוד. אודות סוגי מדת האהבה : תו"א ותורת חיים ד"ה הכלילי עינים, מכתב כ"ק מ"ח אדמו"ר לאנ"ש בילגורייא (משנת תרצ"א) — נדפס בהוספה לקונטרס העבודה — ועוד.

אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד בלבדו דהוי' ואלקים כולא חד ומאיר גילוי אוא"ס ממש למטה עד שבאמת אין עוד מלבדו והזמן ומקום שלמטה אינו בבחי' הגבלת זמן ומקום כלל באמת וכמו בבחמ"ק שחי' המקום למעלה מגדר הגבלת מקום דמקום הארון אינו מן המדה בו' כידוע, והיינו לפי שבביחמ"ק חי' מאיר גילוי אור אין סוף וכמ"ש אכן יש הוי' במקום הזה בו' וכמ"ש במ"א. לכן חי' נראה ונגלה שם האמת כמו שהוא שגם המקום אינו בגדר מקום בו'. וכן הוא בזמן וע"ד שארז"ל שהראה הקב"ה לאדה"ר דור דור ודורשיו דור בו' שהראה לו כל אריכות הזמן דשית אלפי שנין בזמן קצר והיינו שתזמן אינו בגדר זמן בו' וכמו שהי' בביחמ"ק המקום למעלה מגדר מקום וכן בזמן כן הוא באמת בכללות העולם, אלא לפי שלגבי העולם מעלים ומסתיר שאינו נרגש בהם האור לכן הם בבחי' הגבלת זמן ומקום, אבל באמת אין שום דבר המעלים ומסתיר כלל לגבי' ית' ומאיר האוא"ס בגילוי ממש גם למטה וממילא לא יש בחי' המציאות ובחי' הגבלה בו', וכאשר ירגיש בנפשו בחי' הקירוב והגילוי דאוא"ס אז אינו בבחי' צמאון ובבחי' רשפי אש כלל כ"א בבחי' ביסול במציאות לגמרי. ובחי' זו נקראת בחי' מים שמקרר ומכבה חום האש, כי מאחר שהוא בבחי' ביסול אליו ית' הרי ממילא ומאליו מתקרר חום האש הטבעי אשר בנפשו האלקית והצמאון כרשפי אש שלחבת בו' ועמ"ש מזה בבה"ז פ' תזריע על מאה"ז דמ"ט ע"א ע"פ הנה עליהם מי חמאת בו' וכמו למשל אהבת הבהן על האב כשרוצה להתקרב אליו ועדיין הוא קצת רחוק אזי תאח' נראית ונגלית מן הלב ולחוץ שצועק אבא אבא בהתפעלות גדולה ובצמאון גדול בו' משא"כ אם הוא אצל אביו ממש הנה הלב תוכו רצוף אהבה אבל. אינה נראית ונגלית חוץ מן הלב כי אינו בבחי' התפעלות ולא בצמאון כלל כ"א בבחי' קירוב ובדבקות עצמי בו' ולכן נק' בחי' מים שמקרר בחי' האש שלא תתגלה לחוץ כ"א להיות נסתרת בתוך הלב בו' והיא בחי' אהבה בתענוגים בו' וכמ"ש במש"כ ח"א ספ"ט יעו"ש וזהו"ע תפלת שמו"ע שבלחש בחשאי, כי בפסוד"ז הוא מעורר את האהבה כרשפי אש בו' וה"ה כאלו עדיין רחוק מן המלך משא"כ בתפלה שהרי הוא כאלו עומד לפני המלך ואומר ברוך אתה בו' פי' ברוך בחי' המשכה שממשיך יחודו ית' למטה שיהי' הוא בבחי' ביסול אליו ית' למטה ועד"ו תקנו מודים אנחנו לך שהוא בחי' ביסול וכמ"ש במ"א וזהו"ע הכריעות והחשתחוואות בו' לכן הוא בלחש ובחשאי.

**והנה** בכדי שיהי' באדם בחי' אהבה וביסול זה הוא ע"י העסק בתורה דאורייתא מחכמה נפקת וחכ' היא בחי' מים וכידוע דחכמה היא בחי' כח מה בחי' ביסול במציאות ממש בו' ובחי' אהבה כמים הנ"ל נמשך מבחי' החכ' והוא על ידי התורה דמחכמה נפקת וגם כמו שירדה למטה שורה בה אוא"ס ב"ה ממש ויראי' שגם למטה היא אינה בגדר מקום וזמן וכמו כל העוסק בתורה עולה כאלו הקריב

עול' כו'. ולכן ע"י עסק התורה דוקא נמשך בחי' גילוי זה בנפש כו'. וכמו"כ אחר שיעלה ויבוא ויגיע למדרי' אהבה וביטול הנ"ל בתפלה בשמו"ע הנה בכדי להיות בחי' ומדרי' זו קבועה ונפועה בלב האדם כל היום שלא תמוט מזה צריך האדם לעשות עצות בנפשו, כי הנה אנו רואין בחוש שאחר תפלת שמו"ע חוזר להיות כבראשונה והעצה האמיתי' הוא עסק התורה והלכותי' עם היותן מלוכשים בדברים גשמיים תחתונים כמו בעניני זרעים ומועד כו' הן הנה תכלית היחוד והדביקות בו ית' כמ"ש במ"א, ובבחי' זו הנה עסק התורה שוה ממש לתפלת שמו"ע ויכול האדם שיהי' רושם בחי' הביטול שבתפלת שמו"ע קבוע ונפוע במסמרות כל יומו לנצח כל היום בעסקו בתורה כו' וכמ"ש כ"ז בלק"ת בד"ה ושאתם דרוה"ר פ"ג ועיין מ"ש בתו"א בד"ה וכל העם רואים את הקולות כו'.

וזהו בד"כ ההפרש בין מצות לתורה דע"י מצות י"ל שבא לבחי' אהבה כרשפי אש הנ"ל כי הנה המצות הן בבחי' זמן ומקום דוקא (י"ל להיותן בבחי' רמ"ח אברים דו"א שהוא שרש המקום והזמן כנ"ל), ולזאת פעולתם בעבודה הוא לבוא לבחי' אהבה הנ"ל שהיא ע"י ההתבוננות דביטול הזמן ומקום כנ"ל, והיינו שיש בחי' מקום וזמן הן בגשמיות והן ברוחניות כנ"ל אלא שהן במלים לגבי אא"ס כו' ועי"ז נעשה בחי' האהבה כרשפי אש כו', אבל התורה היא למעלה מזמן ומקום והיינו כצד הגילוי דאוא"ס למטה וממילא הזמן והמקום במלים במציאות לגמרי שז"ע היחוד והדביקות האמיתי' כו' כנ"ל שמגיע ע"י התורה כו' כנ"ל. וזהו כי נר מצוה וכמו שדרשו רז"ל בסוטה דמצוה מגינה לפי שעה דהיינו בבחי' זמן והיינו בחי' אהבה הא' ותורה אור שמגינה לעולם דהיינו בבחי' אהבה הב' הנ"ל :

**קיצור.** יבאר אשר להמשיך אור בחיש שהוא חושך הוא ע"י התורה, מוחין הארה כללית, והמצות, אברין דמלכא הארה פרטית. ע"י המצות בא לאהבה כרשפי אש, ע"י התורה לאהבה כמים. ונתבאר ההתבוננות המביאות לאהבות אלו. בתפלה הוא פסוד"ז ושמו"ע.

ג) **ומעתה צ"ל מהו"ע ודרך חיים.** הנה כתי' ושמתם את דברי אלה וארז"ל קדושין דף ל' ע"ב ושמתם סם תם גמשלה תורה לסם חיים כו' בראתי יצה"ר ובראתי לו תורה תכלין כו'. וכעידובין דף נ"ד ע"א נתן תורה לישראל סם חיים לכל גופו שנאמר ולכל בשרו מרפא, וענין לשון סם חיים מבואר בזה"ג ר"פ חקת דף קע"ט מע"ב גבי וזאת עשו להם וחיו מאן דאחיד סמא דמותא אי לא יערב בי' סמא דחיי כו' וע"ד וזאת עשו להם וחיו ולא ימותו בנין דסמא דחיי מערב בהדי' כו' בגיני כך וזאת התורה כו'. והענין דהנה המל' עצמה הנק' זאת כנינה מן הגבו' ולכן נק' סמא דמותא וכמ"ש בזהר פ' בהר דק"י ע"ב בענין שכן ארץ ורעה אמונה ולזאת צריכים לערב בה סמא

דחיי היינו להמשיך בה בחי' ז"א שנק' עץ חיים וזהו סמא דחיי שמהפך גם הגבורות לטוב. וצ"ל שעיי"ז שנהפך ונמתק הגבורות הנק' סמא דמותא להיות סמא דחיי עדיף מפי מסמא דחיי לבד. וכמו מרקחת מצנון שממנגנים בדבש הרי יש בזה עריבות יותר מדבש לבד כו'. וזה כל עיקר ענין הסם להפוך ולהמתיק את הגבורות דוקא וכמו הרפואה שנק' סם הרי ענינה הוא לרפאות החולה וכן הבושם שנק' בפסוק סם וכמו קח לך סמים כו', ה"ה להשיב את הנפש שממשיך חיות חדש ומתחדשים ומתחזקים עיי"ז כל הכחות בחיות חדש כו' וכמ"ש במ"א. וז"ע בירור עה"ד שהוא עיקר סמא דמותא שכשנתברר נעשה עלי' יתירה, וכמו בירור עולם התהו וימלך וימת כו', שעיי"ז נעשה עלי' למעלה מעולם האצי' שהוא בחי' תתיקון בכלל כו'. וזהו בראתי יצה"ר להמתיקו בתבלין בתורה שנק' עה"ה סמא דחיי ועיי"ז נעשה טוב מאד כו'.

והנה ענין עץ החיים מבואר בזח"א דל"ז סע"ב ששרש המשכה באה לז"א מאריך אנפין שמשם אורך ימים כו', ע"ש במק"מ בשם הת"ז וז"ש בתורה אורך ימים בימינה כי תרי"ג מצות דאורייתא וז"מ דרבנן הם תר"ך עמודי אור דכתר. ובאד"ר דקכ"ס ע"א ההוא ארחא אתפרשא לתרי"ג אורחין דאורייתא דפליג בז"א הרי שמקור ההמשכה בתורה בא מא"א, ובפ' בהעלותך דקנ"ב סע"א כ' וכנס"י דא גופא לנשמתא כו' ונשמתא דא תפארת ישראל דאיהו אורייתא ממש ונשמתא לנשמתא דא איהו עתיקא קדישא כו'. וזהו ע"ד מ"ש בלק"ת ע"פ כי תשמע בקול גו' קול היינו ז"א קול יעקב ובקול היינו אוא"ם המלוכש בהקול כו', והיינו האוא"ם המלוכש בתורה דתורה היא ז"א ובה מאיר ומתלבש מבחי' הכתר כו', וזהו"ע ברכו בתורה תחלה להמשיך מבחי' כתר בתורה ומצד המשכת אוא"ם דכתר בתורה שמו"א עש"ז נק' עה"ה סמא דחיי כי סם הוא בחי' רפואה וא"א נק' אסיא שמשם שרש הרפואה וזהו כי אני ה' רופאך ר"ת אריך וארוכתך מהרה תצמח מבחי' אריך כו'. וזהו והעלה ארוכה ורפואה שלימה כו', כי עיקר המחלה היא ק"ג ובכדי להפך חשוכא לנהורא ומרירו דק"ג למיתקא זה בא ע"י האור שלמעלה מחשתלשלות כו'.

וביאור הענין הוא דהנה כתי' כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך ובג' פ"ט דב"מ דק"ז ע"ב אמרו מחלה זו מרה דהנה מחלה היא מקור החולי ומקור כל חולי היא מרה. והענין הוא כמ"ש נופת תפופנה שפתי זרה כו' ואחריתה מרה כלענה (משלי ס"ה) ופי' בזהר ח"ב ויקהל דר"ג ע"ב דקאי על ק"ג וי"ל דמרה היא בחי' ק"ג והוא בחי' רע דגונה וכ"מ ברע"מ פ' נשא דקכ"ד סע"א וע"ב וז"ל ובגין דהו' ישראל עם ערב רב כולוהו הוי אילנא דמו"ר (ועמ"ש בזח"א בראשי' דכ"ו ע"א) ועל דא חציו מתוק מסמ' דימינא וחציו מר מסמ' דשמאלא ובזמנא דער"ר הו'

מחמיאין לון לישראל כאלו הוו כולוהו מסמ' דרע וסיא אתהדרו כולוהו מרירן כההוא עין מר במיא הה"ד ויכוואו מרתה כו' עכ"ל, נמצא דמר הוא בחי' רע דנוגה.

(ו"מ"ש' ובזמנא כו' מחמיאין כו' מסמ' דרע כו', לכאורה משמע מזה דמר הוא בחי' רע גמור דג"ק כו', י"ל דבזה ג"כ הכוונה על בחי' רע דנוגה, דהנה מה שהחמיאו את ישראל לא הי' בדברים האסורים לגמרי אלא בדברים המותרים שהי' מותרות רק למלאות תאוה נפשם וכמ"ש והאספסוף אשר בקרבו התאוה תאוה וישוכו כו', שזהו בחי' הרע דנוגה כו', וזהו"ע מר. והענין דמר הוא בגימט' ב"פ ק"ך הם ק"ך צירופי' דאלהי' אחרים דנוגה כשמתחברת עם ק"ך צירופים דקדושה שאז נעשה מר גבורות קשות כו', ומ"מ בחי' רע הנ"ל זהו כמו שק"נ נכללה בגק"מ. דהנה נוגה מצ"ע מעורבת מו"ר וענין לבושי הנוגה מצ"ע הוא כשאוכל עד"מ דבר מותר המוכרח לו לצורך הגוף וקיומו אלא שאינו מכוון לש"ש כו', אבל ג"כ לא למלאות תאוות נפשו כו', כמ"ש בסש"ב ח"א רפ"ו, וזהו לבושי הנוגה עצמן שמעורב מו"ר, וכשאוכלו לש"ש אז מתברר הטוב מן הרע ונכלל בקדושה וכשאוכלו למלאות תאוות נפשו אז נכלל בג"ק והוא אז רע גמור, אלא שאינו דומה מ"מ לרע גמור דג"ק שאינו יכול לחזור ולעלות אל ה' כו' וזה יכול לחזור ולעלות עמו בשובו לעבודת ה' כו' לפי שהוא מאכל היתר כו'. ולפ"ז יובן דהרע דלבושי הנוגה עצמן נקרא ג"כ מר שהוא הרע דנוגה (וזהו מחלה מקור החולי כו') וכשהוא אוכל לתאוות נפשו וכמו והאספסוף כו' התאוה כו' הוא כמו שהרע דנוגה נכלל בג"ק שזהו חטא ועין וכמשי"ת).

והיינו כמ"ש בסש"ב פרק הנ"ל דקליפת נוגה היא כלולה ממו"ר ובעשי' רובה ככולה רע רק מעט טוב מעורב בה כו' וממנה נמשכים תאוות התענוגים גשמיים מדברים המותרים שג"כ אסרתן תורה והיינו התאוה בהם שעושה אותם למלאות תאוה נפשו הוא איסור של תורה וכמ"ש החינוך ס"פ שלח לך סי' שפ"ז שלא גרדוף אחר תאוה עוה"ז כו', ובסוף הענין כתב וז"ל וכן מי שהוא תר אחר עיניו כלומר שהוא רודף אחר תאוה העולם כו' מכלי שיכוון בהם כלל לכוונה טובה כו' רק להשלים נפשו בתענוגים כו' עובר על לאו זה כו' עכ"ל, והיינו הלאו דולא תתורו כו', והרמב"ם בסה"מ ל"ת מ"ז כ' הזהרנו שלא לתור אחרי לבבינו כו' ואחרי עיניכם זה זנות כו' ר"ל המשך אחר התאוה הגשמיות והתעסק המחשבת בהן עכ"ל. וזהו מ"ש כמשי"ב ס"פ י"ב כי המתהדר ברצון כו' והנחיי ר"פ קדושים האריך בזה. וזהו לתאוה יבקש נפרד (משלי סי' י"ח) כי מי שנמשך אחר התאוה הוא בחי' נפרד ועיין ברכות לך לך פמ"א עה"פ הפרד נא מעלי



הבדל אין כתיב כאן אלא הפרד, הרי שבחי' נפרד גרוע יותר מנבדל והוא מל' כסום כפרד (נ"ל נבדל נמצא ג"כ בקדושה כמו והבדילה לכם הפרוכת כו' ויבדל אהרן להקדישו כו' והוא ההבדלה בין קדש לקדה"ק וכמו"כ יש הבדלה בין קדש לחול, ועיין מ"ש מזה בתו"א ד"ה ולא יקרא עוד שמך אברם ובד"ה והבדילה הפרוכת לכם בפ' לך לך. וי"ל דנבדל הוא ההבדלה בין קדושה לכללות בחי' ק"נ ונפרד הוא כהרע דנוגה וכמו יתפרדו כל פועלי און. וצ"ע מענין ומשם יפרד דהו"ע ד' מחנות שכינה ד' חיות המרכבה וג' עולמות בי"ע בכלל כידוע, והנראה דנבדל שייד יותר על בחי' העליונה שנבדלת ומעולה הרבה בהבדלה מהבחי' התחתונה כמו קדה"ק מקדש וקדש מחול כו', ונפרד הוא בהמדרגה התחתונה שנפרדת מהעליונה).

**ובאמת צ"ל** ותורתך בתוך מעי שדוד שיבח א"ע שכל מה שבתוך מעיו זהו עפ"י דרכי התורה והנהגת פרישותה כמ"ש הבחי' שם ועו"נ צדיק אוכל לשובע נפשו וכ"ש בשאר התאוות כו' (בתו"א פ' חיי ד"ה יגלי לן מעמי מכו' דצדיק אוכל הו"ע אכילה דשבת דא"צ בירור וענין הבירורים זהו ובטן כו'. אמנם כאן נר' שגם עבודת הבירורים נק' צדיק אוכל לשובע נפשו וכ"מ בזח"א דר"מ ע"א) והו"ע חולין שנעשו עשה"ק כו' וכמ"ש בתו"א ד"ה ולא יקרא וד"ה והבדילה הנ"ל, וכשפורש א"ע מהדברים המותרים רק מה שמוכרח לקיום גופו וחיותו, וג"ז הוא בכוונה לש"ש שהי' בכחו ללמוד ולהתפלל כו' אז הוא באמת מרוחק מן הרע בתכלית ואכילה כזאת לא יביאו ח"ו לידי רע אדרבא מתוסף לו עי"ז חיות בקדושה וכידוע בענין כי על כל מוצא פי ה' יחי' כו' לפי שמתברר המאכל ונכלל בקדושה כו', אבל כשאינו פורש מהדברים המותרים, ואם כי ג"כ אינו בשביל למלאות תאוות נפשו רק שאינו פורש מהם (וממילא הוא נהנה בזה עם שאינו מכוין להנאתו ותאוותו כו') ואף גם בדברים שאינם מותרים אלא שאוכלם סתם לא בכוונה לש"ש הנה מצד עצם חומריות וגסות המאכל שמעורב טו"ר ח"ו מביאו שירצה למלאות תאוותו באכילתו הן בהאכילה ההכרחית וגם לענג א"ע בדברים המותרים שזהו רע גמור כנ"ל והוא איסור של תורה כו'.

**וזהו** נופת תטופנה שתמשיל תאוות העולם המתוקים בראשונה לנופת ואחריתם וסופם מרה כו', וכמ"ש בפ' בהעלותך גבי התאוות תאוה דלכסוף כתיב והי' לכם לזרא והוא בחי' אחריתת של נופת דשפתי זרה שנחפץ לזרא והיינו ואחריתת מרה חדה כחרב פיות וכדפי' רש"י שם בשם הר"מ זרא חרב כו', וז"ע מחלה כי מחלה עם היות שפי' חולה יש בו פי' ג"כ ל' מתיקות, כמו חורפי' מחליא לי' כו' וע"פ החדלתי את מתקי (שופטים ט') ת' ית חליי מה מתוק מדבש (שם י"ד) מה חלי מדבשא ותחי בפי כדבש מתוק (יחזקאל ג') כדבש

ו כ י ד ו ע ב ע ג י נ : ראה לקו"ת ד"ה ששת ימים סי"ב. ד"ה ושכחתי אני, תש"ב.

חלי ובשבת דף ק"ט ע"כ אתרונא חליתא ובמגלה ד"ז ע"כ אנא שדרי' לי' חולי, והיינו ג"כ שכלולה מסו"ר ע"כ מצד הטוב שבה יש בה מתיקות ומצד הרע היא מר וצריכה בירור לברר הטוב מהרע ושהרע שבה יודחה כו', אבל כשאינו מברר אז בא לידי רע גמור כו' כנ"ל וברכות פ' מצורע ס"פ ט"ז והסיר ה' ממך כל חולי זה היצה"ר שתחלתו מתוק וסופו מר, וכ' המ"כ שדרש חולי מל' מחלי' לי' שפירושו שמתיק וסופו מר. ויש לפרש זה בשני דרכים הא' כפשוטו שממתיק לו איך שמתוק הוא לעשות כן ואחריתה מרה כלענה. הב' יש לפרש באו"א כי לפי שאין פתגם העונש נמשך במהרה ע"כ תחילת היצה"ר מתוק וכמ"ש מים גנובים ימתקו וסופו מר בבוא העונש. והענין הוא דהנה מר עולה במספר ב"פ ק"ך כנ"ל והם ב"פ ק"ך צרופי אלקי' כי יש ק"ך צירופי אלקי' דקדושה ע"כ הראשונים הם גבורות ממותקות מ"ח האחרונים קשים, ואמנם כשמתחברים עוד ק"ך צירופי דק"נ לינק מהם אז נעשים דינים קשים ביותר לנתוש ולנתוץ ולהאכיר כו', וזה שארו"ל ברכות פ' ראה ובאיכה ע"פ מפי עליון א"ר אליעזר מיום שאמר הקב"ה ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב כו' לא יצאת טובה לעושי רע ולא רע לעושי טובה אלא טובה כו', א"כ הנמשך אחר יצה"ר הוא בעצמו ממשיך עליו הרע והמות ח"ו, וזהו הגם שתחלתו מתוק עכ"ז סופו מר. וזהו שארו"ל והסיר ה' ממך כל חולי ממך הוא שלא יבואו חליים עליך כו'. ועו"נ כל המחלה אשר שמתי במצרים, מצרים נק' תאות גופניות כו' והו"ע המחלה בחי' ק"נ כו', ואם שמוע תשמע לקול כו' מזה יהי' נמשך שלא אשים עליך מחלה דק"נ וכמ"ש במד"ר הנ"ל ע"פ והסיר ה' ממך כל חולי זה יצה"ר. וז"ש הוא ענין רע נתן האלקי' לבנה"א לענות בו פי' רע הוא היצה"ר כמ"ש כי יצר לב האדם רע, ועו"נ כורא רע ראה נתתי לפניך כו' ואת הרע, ופי' לענות בו יש לפרש שיהי' היצה"ר מלאך רע עונה אמן בע"כ והיינו כמ"ש ואהבת בכל לבבך בשני יצריך כו' :

**קיצור.** יקדים אשר בירור עה"ד, סמא דמותא, הוא ע"י התורה, סמא דחיי, ע"י שאווא"ס שלמעלה מהשתל' מלוכש בה, סם חיים מרפא רע דק"נ הנק' מר, מחלה. מחלה ג"כ פי' מתיקות מצד הטוב שכנוגה, ויבאר ענין לבושי חנוגה מצ"ע, כשנכללים בטוב, כשנכללים בגנה"ט (נפרד, נבדל). יצה"ר תחלתו מתוק וסופו מר ב' פי'.

**ד) והנה** הרפואה לזה היא תורה וכמ"ש רפאות תהי' לשרך כו' ולכל בשרו מרפא. דהנה גופת תסופנה כו' ואחריתה מרה כו' וההיפך מזה הם ד"ת שנאמר בהם מתוקים מדבש וגופת צופים ואין אחריתה מרה ח"ו. ועמ"ש הבחיי בפ' תולדות בפסוק איש יודע ציר כו' וההיפך מזה ויעקב איש תם יושב אהלים באהלי' של תורה כו' ור"פ יתרו כ' להצילך מאשה וזה המשיל אמונה רעה לאשה וזה המאבדת אותו בסוף וע"כ אמר ואחריתה מרה כו' ועם דבור הלשון כו' אפשר בו לרפאו' כו'. וזהו שאמרו במאמר הנ"ל דבכ"מ דק"ז מחלה זו מרה כו' וכולן פת במלח

וקיתון של מים מבטלן, כי פת זה תורה שנק' לחם כו' כמשי"ת ומלח היינו פנימיות התורה כמ"ש בלקו"ת ד"ה ולא תשבית וביאורו וקיתון של מים הוא תושבע"פ שנק' מים כו' והמה מבטלים ומרפאים את המחלה הנ"ל.

**והענין** הוא דהנה התורה נק' לחם וכמ"ש לנו לחמי בלחמי דקאי על התורה וכת' ולחם לבב אנוש יסעד אנוש הוא לשון חלישות וכמ"ש עקוב הלב מכל ואנוש הוא כו' והלחם יסעד לבב אנוש ויחזקנו להיות בו כח ועוז לכבוש גם לנפשו הכהמית והיינו לפי שהתור' נק' עוז וכמ"ש ה' עוז לעמו יתן שנותנת כח ועוז בנה"א להתגבר על חומריות הגוף ונה"ב וגמותו לצאת ממסגר אסיר. ולכך נקראת התורה לחם דכמו שהלחם מקשר ומחבר חיי הנפש באברי הגוף ומחזקו שממשיך תוס' חיות מהנפש, דבהעדר אכילה מתחלש שגם החיות המלוכש באברי הגוף מתמעט ומסתלק כו' ועל ידי האכילה נמשך תוס' חיות מהנפש בתחיות המלוכש ועי"ז מתחזק כחו כו', וכך הוא בלחמה של תורה שע"ז נמשך תוס' חיות בתנה"א המלוכש בהנה"ב ומחזקו שיוכל להתגבר על חומריות הגוף ונה"ב כו', והיינו משום דאורייתא מחכ' נפקת ובחכמה שורה אוא"ם ויניקת החיצונים היא רק מז' מדות שהו"ע ז"מ דתהו משא"כ בחכ' כת' ימותו ולא בחכ' שהוא למעלה משבב"כ ולכן אין עכירה מכבה תורה לפי שאין להם יניקה ושלמה במדרי' זו כו', ומשו"ז ע"י המשכת החכמה ע"י התורה נמשך החכ בנפש האלקית כו' וגם היא מתשת כח הנה"ב שנק' עוז ותושי', עוז לנה"א ותושי' לנה"ב, דהנה"ב הוא משבב"כ דתהו והתורה שהיא מבחי' חכ' דימותו ולא בחכ' לכן היא מתשת את הנה"ב כו', והוה שארו"ל במד"ר פ' שמות פ"ה דו פרצופין הי' הקול יוצא חיים לישראל ומיתה לרשעים כו', דנש"י דשרשם מבחי' החכ' נמשך בהם חיים ותוס' כח ע"י התורה ונה"ב שהוא התיפך מזה ה"ה מתבטל ע"י התורה וכמארו"ל אם פגע בך מנוול זה משכחו לבחמ"ד אפי' אם אבן הוא נימוח שגם אם לבו כלב האבן המס ימס וכמשל מים שהולכים טיף טיף ע"ג אבן אם כי האבן הוא קשה והמים רכים, עכ"ז מהתמדת הילוכם עושים בו רושם וכך על ידי התורה גם אם לבו כלב האבן המס ימס כו', ובפרט דשרשה הוא מבחי' הכתר וכמ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך כו' אנכי ה' אלקיך כו' וכתר אותיות כרת דמשם נמשך להיות וכל אויביך יכרתו כו' והיינו שנכרת ונאבד הרע דנה"ב ונהפך לטוב היינו שיהי' ג"כ בטל לאלקות כו'. וז"ש אז יחזיק במעווי יעשה שלום לי שלום יעשה לי וארו"ל כל העוסק בתורה משים שלום בפמליא של מעלה ושלום בפמליא של מטה ופי' שלום בפשט"ע הוא התחברות אוא"ם המאציל בע"ם דאצילות, שזהו ע"י הכתר שהוא ממוצע בין המאציל אל הנאצלים כו', ומבחי'

שלום זה נמשך תוספות עוז וכח בנה"א ששרשו מבחי' אצי' כו', ושלום בפמליא של ממה הוא מה שמל' דאצי' נעשה כתר לבי"ע שנעשה קשר והתחברות דאצי' עם בי"ע שיאיר אור האצי' בבי"ע ועי"ז נעשה תשות כח הנה"ב, שמאחר שמאיר אור האצילות בבי"ע הרי עי"ז נעשה הביטול בבי"ע, והנה י"ב בקר דבריאה הם שרש ומקור נה"ב לכן עי"ז נעשה הביטול דנה"ב והו"ע ההתחברות דנה"ב ונה"א שגם הנה"ב יהי' בטל לאלקות כו'. וזהו שהתורה היא רפואה למחלה כמא' הנ"ל דקדושין שנקרא סם חיים כו' בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין כו' וכמא' וכולן פת במלח שחרית כו' כי המחלה היא ק"ג שממנה נמשכים התאוות רעות דנה"ב כו' כנ"ל והתורה מתשת את הנה"ב ומאכיד את הרע שבו ועושה שלום בין הנה"א והנה"ב שגם הנה"ב יהי' בטל לאלקות כו'.

ובאדר"נ ס"פ ט"ז אי' יצה"ר אין לו תקנה אלא בדברי תורה (ובכסא רחמים מהחיד"א ז"ל וז"ל ואע"ג דיש מגולות להכניעו כמו אם יהי' עניו באמת ומי שזכה ליראת שמים כתיקונה וכיוצא, כ"ז מועיל לינצל ממנו אבל ע"י עסק התורה מתקן היצה"ר עצמו ועושהו טוב וז"ש בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין דכמו שהתבלין מכשירין את התבשיל לאכילה כן התורה מכשרת את היצה"ר שיעשה טוב, וז"ש יצה"ר אין לו תקנה לו דייקא לעשותו טוב אלא בד"ת עכ"ל ודפח"ה והיינו כמשנת"ל בענין השלום בפשט"מ) שנאמר אם רעב שונאך האכילהו לחם כו' וה' ישלם לך א"ת ישלם לך אלא ישלים לך עכ"ל. ורש"י במשלי סי' כ"ה כ"א פי' אם רעב שונאך יצה"ר אם רעב הוא ואומר לך להשביעו בעבירות משוך א"ע לבחמ"ד והאכילהו מלחמה של תורה כו' וה' ישלם לך ישימנו לך שלא יתגבר עליך עכ"ל (ולפמשנת"ל בענין ישלים לך הוא מעלה יתירה שיהי' היצה"ר ג"כ טוב כו' כנ"ל). ובגמרא סוכה דנ"ב ע"א פרש"י האכילהו לחם הפריחהו במלחמתה. של תורה מפרש לחם ג"כ ל' מלחמה, וכ"פ בלקו"ת ד"ה כה תברכו פ"ב, וע"פ הגור חרבך על ירך גבור פי' ג"כ מלחמה של תורה וכשבת דס"ג ע"א הגור חרבך על ירך גבור האי בדברי תורה כתי' ובמד"ר בראשית ס"פ כ"א ורבנן אמרי חרב תורה שנא' וחרב פיפיות בידם ולכן נתנה התורה על הר חורב דדרש במד"ר ג"כ ל' חרב וכמ"ש בפ' פקודי ס"פ נ"א חורב למה שבו נתנה התורה שנקראת חרב שנאמר רוממות כו' וחרב פיפיות בידם ובגמ' שבת דף פ"ט ע"ב הר חורב שירדה חורבה כו' וענין חרב פיפיות ב' פיות היינו שלא להשפיל א"ע בתאוות ושלא לבוא להתגאות כו' וכמ"ש בחוספות תו"א בד"ה ואני נתתי לך שכס אחד כו' : קיצור. יסביר אשר הרפואה להמחלה היא התורה שנק' לחם, שנותנת כח בנה"א להתגבר על הגוף ונה"ב. שלום בפשט"ע ובפשט"ט, עוז לנה"א ותושי' לנה"ב.

ה) והנה הגם כי התורה היא הרפואה האמיתית למחלה הנ"ל ולא לבד להחלישה ולהתיש כחה אלא גם להעבירה ולהסירה לגמרי וככה ויכולת התורה להפוך מהות ועצם נה"ב לטוב כו' כנ"ל, מ"מ מצינו לרז"ל שאמרו ביומא דע"ב ע"ב עה"פ וזאת התורה אשר שם משה זכה נעשה לו סם חיים לא זכה נעשה לו סם המות כו'. ולכאורה הוא דבר פלא איך התורה שהיא מקור הרפואה ועץ חיים היא למחויקים בה תהי' בחי' סם המות ח"ו ולא זאת לבד שאינה רפואה לנפש תהי' עוד ההיפוך ח"ו. אך להבין זה צלחק"ת מה דאיתא במד"ר בראשית פי"ט ע"פ ויתפרו עלה תאנה, ארשב"י עלה שהביאה תואנה לעולם דסבר שעח"ד תאנה היתה וכ"ה דעת ר' נחמי' בגמ' ברכות ד' מ' ע"א ולכאורה צ"ל והלא נמשלה תושבע"פ לתאנה וכמ"ש נוצר תאנה יאכל פרי', ודרשו רז"ל בעירובין דנ"ד סע"א למה נמשלו ד"ת כתאנה מה תאנה זו כל זמן שאדם ממשמש בה מוצא בה תאנים (שאינן מתבשלות בבת אחת אלא היום מעט ולמחר מעט וכל שעה ראוי לאכול מהן) אף ד"ת כל זמן שאדם הונה בהן מוצא בהם מעט וכ"ה במד"ר פ' נשא פי"ב דרמ"ח סע"ד למה נמשלה תורה בתאנה שרוב האילנות נלקטים כאחת והתאנה נלקטת מעט מעט (ולכן היא פטורה מן הפאה כמ"ש במשנה דפאה פ"א כלל אמרו בפאה כל שהוא אוכל כו' ולקטתו כאחת והיינו לאפוקי תאנה שגלקטין א' א') וכך התורה היום לומד מעט ולמחר הרבה לפי שאינה מתלמדת לא בשנה ולא בשנים ועלי' נאמר נוצר תאנה ובגמ' ברכות דנ"ז ע"א הרואה תאנה בחלום תורתו משתמרת בקרבו שנאמר נוצר תאנה יאכל פרי' (כי תאנה היא מל' ומל' פה תושבע"פ קרינן לה) חרי שתושבע"פ נמשלה לתאנה ואיך נאמר שעח"ד תאנה הי'.

אך הענין הוא דהנה איתא בזה"א דרכ"א דעה"ח הוא תפארת ועה"ד היא מל' וז"ל שם סע"א ע"פ ותרם האשה כי טוב העץ למאכל כו' בשעתא דברא קוב"ה לאדם כו' בעא מיני' לאתדבקא בי' בנין דישתכח יחידיאי ובלבא יחידיאי ובאתר דדבקותא יחידיאי דלא אישתני ולא מתהפך לעלמין כו' הה"ד ועץ החיים בתוך הגן לבתר ספו מארחא דמחוינותא ושבקו אילנא יחידיאי עילאה מכל אילנין ואתו לאתדבקא באתר דמשתני (ובמק"מ וז"ל כ' הרח"ו וז"ל בפ' אמור ע"ז סוד עה"ד נוקבא ובזה יבוא על נכון מ"ש בזהר בראשית שהחפא הי' שלא אכל מעה"ח קודם שאכל מעה"ד או ביחד עכ"ל) ומתהפך מנוונא לגוונא ומטב לביש ומכיש לטב ונחתי מעילא לתתא ואתדבקו לתתא בשנויין מניאין כו' ודאי כדין אתהפך לבייהו בההוא סטרא ממש זמנין לטב זמנין לביש זמנין לרחמי כו' א"ל קוב"ה אדם שבקת חיי ואתדבקת במותא חיי דכתי' ועץ החיים בתוך הגן דאקרי חיים דמאן דאחיד בי' לא מעים מותא לעלמין אתדבקת באילנא אחרא הא ודאי מותא הוא לקבלך הה"ד רגלי' יורדות מות וכתי' ומוצא אני מר ממות את האשה ודאי באתר דמותא אתדבק ושיבס אתר דחיי כו' כיון דחזו דאדם סניד לחאי אתר ואתדבק בי' כולחו

אתמשכו אבתרי' וגרים מותא לכל עלמא וכדין אשתני אדם לכמה גוונים זמנין דינא זמנין רחמי כו' עכ"ל הוהר. ופי' בזה"ס שם דמה שהמל' נק' עה"ד זהו מצד התלבשותה במש"ט (שהוא בעולם היצי') הנק' עץ הדעת טו"ר מחציו ומטה רע מצד הקלי' הנאחזות בו וכן נקראת אילנא דמותא כשמתלבשת בקליפת הגורם מיתה לכל העולם, אבל המל' בכחי' עצמה חלילה וחם כי היא אצי' וכולה חיים ופוח. וז"ש רגלי' יורדות מות כלומר סבותי' ובחינותי' יורדות ומתלבשות במות (ור"ל משא"כ תפארת הנק' עץ החיים גם סיבותיו אינן יורדות ומתלבשות במות ח"ו ועמ"ש בתו"א ד"ה לכן אמור בענין קוב"ה שאפי' בחי' זיו והוד מבחי' זו א"א להתלבש בו' וקוב"ה היינו תפארת כנודע מענין קוב"ה מצלי) וז"ש ג"כ הא ודאי מותא הוא לקבלך כי בחיותך מקושר שם חמות הוא לנגדך כי לפתח חמאת רובץ. כיון דאדם סגיד לחאי אתר כלומר להאי אתר ולא רצה במדת התפארת אלא אדרבה הפרידה מן הת"ת ולקחה בר מבעלה מלובשת באילנא דמותא כולתו אתמשכו אבתרי' וגרים מותא כו' עכ"ל הוהרי חמה. ולכאורה כ"ז תמוה מהו החמא מה שנתדבק במדת המל' הלא היא ספי' קדושה ממדות דאצי' ואי' בס' הבהיר הוכח כפרדס שעה"כ פ"ד שרצה הקב"ה ליתן מדה זו לחאבות ולא רצו בה וזהו אבן מאסו הבונים כו' ודוד הי' מרכבה למדת המל' וכת' בי' דוד מלך ישראל חי וקים כו' ובוהח"מ כ' שהפרידה מן התפארת כו' וצ"ל הלא בזהר אומר רק שלא רצה במדת הת"ת והיכן מרומו שהפרידה כו' והלא האבות גם שלא רצו במדת המל' מ"מ לא הפרידו אותה ח"ו ולמה כאן שאחו במדת המל' הפרידה ועוד זאת שאומר בזהח"מ שלקחה בר מבעלה מלובשת באילנא דמותא שנראה דהא כהא תליא כו' וצריכים להבין זאת :

קיצור. יקשה בפרו"ל א) עה"ד תאנה היתת, והרי בה נמשלה תושבע"פ, מל'. ב) חמא אדה"ר שנתדבק במדת המל', שהפרידה מן הת"ת.

וא"ו) אך הענין יובן עפמ"ש בזה"ג חקת דקפ"ב ע"א וז"ל ר"ש אמר ודאי מאן דנמיל סמא דמותא בלחודוי (עמ"ש במאה"ז ר"פ חוקת דקע"ט ע"כ שהובא לעיל) עלי' כתי' בכל עמלו שיעמול תחת השמש ומאן הוא תחת השמש הוי אימא דא מיהרא ומאן דאחיד מיהרא בלא שמשא עמלו תחת השמש ודאי ודא איהו חובא קדמא דעלמא (ר"ל חמא אדה"ר בעה"ד שהיא המל' הנק' מיהרא והפרידה מעץ החיים שהוא שמשא) ועל דא מה יתרון לאדם בכל עמלו לאדם קדמא (דהיינו אדה"ר) עכ"ל הוהר. והענין הוא דהנה כתי' כי שמש ומנן הוי' אלקי' שהם ת"ת שבו שם הוי' ומל' שהיא שם אלקים הם שמש ומנן דבאמת כולא חד שאע"פ שמבחי' שם אלקים נמשך שיהי' העולם יש

ו פ י' ב ז ח " מ : עדין ראה אנה"ק סכ"י הובאה לקמן פי"א.

כנודע מענין : ראה לקו"ת סוף הביאור לד"ה בשעה שהקדימו. — להעיר מתו"ח

דרוש שני לפסוק אדה נא פכ"ד.

ודבר נפרד מהמת שיש מסך ופרגוד שזהו בבחי' המל' דוקא להיותה בבחי' ריחוק והתנשאות כו' וכמ"ש בלק"ת בהביאור דמי מנה פ"א ובפרדס שעה"כ ערך פרוכת כ' פרוכת נק' המל' כי היא פרוכת מסך כו' וכמשנת"ל בענין התחלות החומר שהיא מבחי' דבר ה' דמל' דוקא כו' ומה נמשך מלך אלקי' על גוים שנמשך הארה גם לעמלק ועכו"ם כמבואר בזח"ב דצ"ו ע"א וזה"ע רגלי' יורדות מות כו', מ"מ באמת זהו הכל משם הוי' דהוי' הוא המהווה ולא שם אלקי' ומ"ש בראשית ברא אלקים הוא בכח שם הוי' דוקא רק שהוא ע"י שם אלקי' שהוא מדת ההסתר עי"ז יכול להיות מציאות היש משא"כ משם הוי' שתוא גילוי בחי' אוא"ם הבלי גבול א"א להיות מציאות יש כ"א ע"י אלקי' כו', אבל מי הוא המהווה הוא הש' הוי' כי חשם אלקי' אינו מסתיר כלל על ש' הוי' ומאיר שם הוי' ע"י שם אלקי' רק שלגבי הנבראים הוא מסתיר שאינו נרגש בהם האור אבל באמת אינו מסתיר כו'. וכידוע ומבואר הענין בכ"מ.

וזה מצות היחוד וידעת היום וחשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקי' דהוי' ואלקי' כולא חד שהאלקי' אינו מעלים ומסתיר באמת על ש' הוי' וכמ"ש ביאור ענין זה באריכות במ"א ע"פ זה. ולכן באמת כולא קמי' כלא חשיב והעולמות והנבראים במלים במציאות לגמרי כזיו השמש בשמש שבמל בתכלית עד שאינו עולה בשם כלל כמו"כ הוא בהנבראים מאחר דאור הוי' מקור המהווה מאיר עליהם ע"י שם אלקי' ה"ה בתוך מקורם תמיד וה"ה במלים במציאות בתכלית וכמ"ש בסש"ב ח"ב פ"ג וביאור הענין בפרקים שאח"ז ועמ"ש מזה בד"ה וידבר כו' את כה"ד רס"ד. וזה"ע ה' אחד כד אמליכתי' למעלה ולמטה כו' איך שו' רקיעים וארץ וד' רוחות העולם גם לאחר שנבראו ונתהוו ע"י שם אלקים ה"ה במלים ומיוחדים בתכלית באוא"ם ב"ה דכמו שקודם שנתהוו היו במלים ומיוחדים בתכלית באוא"ם כו' (שו"ע) הוא ושמו בלבד כו' כמ"ש במ"א) כמו"כ לאחר שנתהוו ה"ה ג"כ במלים ומיוחדים בתכלית באוא"ם ב"ה כיון שבאמת אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים פי' אין אלקים המסתיר דש' אלקים אינו מסתיר כלל ממילא הכל במל במציאות כו', וכשמתבונן בכ"ז בהעמקת הדעת מתבטל עי"ז לגמרי מישותו וחמריותו כו', דכשמעמיק דעתו היטב איך שבאמת אין אלקים המסתיר ומאיר גילוי אוא"ם והעולמות במלים במקורם כביטול זיו השמש בשמש ונרגש הענין בנפשו (עם ווערפ ביי איהם גופ דערהערפ ע"י העמקת והתקשרות דעתו בזה) ה"ה מתבטל באמת מכל הישות והחומריות שלו ונעשה אצלו כליון ובטול כל הרצונות הורות לגמרי מכל וכל וכמ"ש כלה שארי אשתצי גושמי' כו' וכמ"ש בלקו"ת ד"ה שה"ש בענין בחי' כלה הא', וכל חפצו

ב א ר י כ ו ת ב מ " א : ד"ה וידעת, רנ"ז (הידוע בשם "וידעת מאסקהער"). לתוכן כל פרק זה יש להעיר משיחת שמח"ת תער"ב (בס' תר"ש—ס' השיחות) אות וא"ו ואילך.

ורצונו הוא להכלל בעצמות אוא"ם ושיהי' גילוי עצמות אוא"ם לעין כל למפה ויהי' נראה ונגלה האמת כמו שהוא וכמו לע"ל דכתיב ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר שיהי' נראה ונגלה לעין כל איך שהכל הוא אלקות ואיך שכמל במציאות בתכלית כו'.

והנה ביטול הנ"ל הוא בחי' ביטול דיהו"ע, איך שכולא קמי' כו'. אמנם בחי' הביטול דיהו"ת הוא כמו שלגבי הנבראים הלא הש' אלקים מסתיר לגביהם, והן הן גבורותיו דעם היות שבאמת מאיר אור הוי' ממש על הנבראים ע"י ש' אלקים כו' כנ"ל מ"מ הוא מעלים ומסתיר א"ע שלא יהי' נרגש בנבראים ועי"ז הם נמצאים בבחי' מציאות יש כו', וכמ"ש כמס"ב שם, והדעת וההתבוננות בזה הוא דעם היות שנעשה בבחי' מציאות יש מ"מ הרי יש כח אלקי שמחוות מציאותו ובכא"א יש אור אלקי המחי' אותו תמיד כו'. אלא שהוא אינו מרגיש את הכח האלקי המחווה אותו ואף גם את האור והחיות שבו כו'. כי אם הי' מרגיש את הכח האלקי המחווה אותו הרי לא הי' במציאות יש כלל. וכמו"כ אם יהי' מרגיש את האור והחיות שהוא אלקות הי' כמל יותר וכמו מלאכים עליונים שמרגישים מציאות החיות שלהם כו' וכמ"ש במ"א. אמנם גם אם אינו מרגיש מ"מ ה"ה בלתי ספק הוא אצלו ומכין בשכלו היסב איך שיש כח אלקי המחווה ומחי' אותו ומבשרי אחזה כו' וכמ"ש במ"א, וע"י התבוננות הזה בהעמקת הדעת ה"ה בא לבחי' אהבה לאלקות והיינו שלא ירצה בחומריות וגשמיות העולם כ"א בהאלק' שבו, וכל דבר שעושה יחי' כוונתו לש"ש והיינו שירצה בהאלקות שבו כו'. אבל בזה לא יהי' בעבודה וביטול הרצונות לגמרי מאחר שכל עבודתו וההתבוננות שלו הוא בתכח האלקי המהווה את היש, הרי יש כאן מציאות יש ואיך יהי' בעבודה זו ביטול כל הישות לגמרי. וזה שייך רק בעבודה דיהו"ע הנ"ל שהוא מצד האוא"ם שלמעלה מבחי' התלבשות בישות היינו שמבחינה זו א"א להיות מציאות יש ולפי שמאיר בגילוי כנ"ל אדרבא משו"ז כולא קמי' כלא כו' כנ"ל, ובעבודה זו הוא ביטול כל הישות לגמרי וכל עשיותיו הגשמיים אינם גשמיים כלל, כי אם אלקות כי אינו שייך לישות כלל כו' וכמ"ש במ"א, אבל בעבודה דיהו"ת הרי יש לו שייכות אל היש ועשיותיו המה גשמיים ממש, אלא שאינו נמשך אחר הגשמיות והחומריות להתאוות אל התאוות הגשמית כ"א מפני שמוכרח הוא בזה וכוונתו הוא לש"ש כו' כנ"ל וכמו"כ הוא רוצה בהגילוי אלקות והו"ע לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חיך כו'.

**קיצור.** יקדים אשר התהוות היא משם הוי' ע"י שם אלקים. מצות היחוד דהוי' ואלקים כולא חד, ביטול דיהו"ע דאין שם אלקים מסתיר, ממילא הכל כמל במציאות באוא"ם. ביטול דיהו"ת דכח אלקי מהווה ומחי' מציאות היש.



ז) והנה הגם שהעבודה הנ"ל דתח"ת היא מדת כל אדם, ורוב הנשמות דעכשיו עבודתם הוא בבחי' הביטול דתח"ת וכזה צריכים להשתדל לעבוד עבודה אמיתית זו שתהי' באמת, ומעט מן המעט מאד המה השייכים לאמיתית העבודה דתח"ע ובני עלי' מועטים המה ובפרט בדורות אלה, ומ"מ אי' בס"כ פי"ד שכאז"א צריך לקבוע לו עתים ג"כ לשית עצות בנפשו להיות מואם ברע כו' וההיפך להתענג ולשמוח בה' כו'. ובפמ"א כ' דלעולם אל יוציא אדם עצמו מן הכלל לכן יתכוון ליחד ולדבקה בו ית' מקור נפשו האלקית ומקור כו' ואף שלהיות כוונה זו אמיתית בלבד כו' מ"מ יש לכל אדם להרגיל עצמו בכוונה זו כו' יעו"ש. דלכאורה אינו מובן מפני מה צריך לייגע ולהרגיל א"ע לבוא מעט מזעיר עכ"פ ואפילו בדרך דמיון (ר"ל שאינו אמיתית בתכלית שיהי' לבו חפץ באמת כו' אך לא דמיון שוא כו') בעבודה ויחוד זה, מאחר שאין זה ממדריגתו והלא כל אחד צריך להכיר את מקומו כו'.

אך הענין מכאור בתו"א ד"ה בחדש השלישי איך שבהכרח שתהיה העבודה דתח"ע בכאז"א, דבעבודה דתח"ת בנקל הוא שיפול ממדריגתו ח"ו ויהי' יש גמור כו' כי מאחר שהעבודה היא בבחי' הכח האלקי שמהווה את היש ומתלבש בהיש דעולמות ונבראים ונמשך מזה להיות מלך אלקים על גוים שנמשך הארה גם בלעו"ז להחיותם כנ"ל, ובפרט שכל ההעלמות וההסתרים שרשם הוא מבחי' ההעלם דשם אלקים וז"ע ק"ך צירופים דשם אלקים שמהמ"ח צירופים האחרונים יונקים גם אדמת בני חם כו' ועמ"ש בתו"א פ' מקץ בד"ה ג"ח מצוה להניחה כו' ובהביאור, ולכן על עבודה זו יש כמה מונעים ומעכבים מצד חומריות וישות העולם בכלל וגופו ונה"ב שלו בפרט, ובפרט מההעלמות וההסתרים שמצד הלעו"ז שנעשה כמה מניעות ועיכובים כו' ולהיות שגם בהעבודה במדרי' זו הרי לא נתבטל ישותו לגמרי ויש לו שייכות לישות העולם כו' כנ"ל ולזאת אין בכח נפשו לעמוד נגד כל המניעות והעיכובים מהנ"ל ולהתגבר עליהם כו'. ואדרבה חומריות וגשמיות גופו ונה"ב שלו וכל הענינים שלו המה מתגברים עליו ומעלימים על נפשו יותר ומורידים אותו להימשך אחריהם ואין ביכולתו לצאת כו'. ובפרט כאשר לא הוטהרה נפשו מעונות (עון הוא ל' עוין ועיקום שמעווה ומעקים דרכו כו' והיינו גם בדברים המותרים שאינם לש"ש כו') הרי כשל בעוני כוחי שנחלש כח הנפש ונעשה מסך מבדיל וכמ"ש כי אם עונותיכם מבדילים כו' שאינו יכול לעלות ואדרבה מורידו כו', ולזאת בהכרח הוא שכאז"א ייגע א"ע לבוא לבחי' הביטול דתח"ע שזהו האוא"ם שלמעלה מגדר העולמות ולגבי' כל העולמות והנבראים כלא ממש שבטלים במציאות ממש כו' כנ"ל ולכן בבחי' ומדריג' אינו שייך להיות מלך כו' על גוים כו' וכמ"ש בזה"ב

דצ"ו ע"א בר שמא יחידאה בריר כו' יעו"ש, ולכן מבחי' ומדרי זו אדרבה יתפרדו כל פועלי און כו' שמתבטלים כל המניעות והעכובים שמצד ישות העולם ומצד הקלי' וסמ"א שמתבטלים לגמרי לגבי גילוי אור זה. וכן גם בעבודה בנפשו בבחי' ומדרי' זו הוא בביטול כל ישותו לגמרי כו' כנ"ל, ולזאת העבודה הזאת היא הנותנת כח ועזו בנפשו ומחלשת כח הגוף וכו' שביכולתו להתגבר על חומריות וגמות הגוף ונה"ב כו'. והגם שעבודה זו אינה אמיתית שלא הגיע למעלה ומדרי' זו, מ"מ מאחר שעצם הענין מובן היטב איך שבאמת הוי' ואלקי' כולא חד שחשם אלקי' אינו מעלים ומסתיר על הש' הוי' ומאיר גילוי שם הוי' ממש ע"י השם אלקי' וממילא העולם וכל הנבראים שבו במלים במציאותן בתכלית בביטול זיו השמש בשמש כו' וביכולתו להרחיב דעתו ובינתו בזה לחשיג כ"ז בחשנה גמורה, הנה ע"י העמקת והתקשרות דעתו בזה יתעורר בלבו באמת באותו שעה עכ"פ שיחפון ביחוד וביטול זה. ואם כי אינה אמיתית בתכלית מ"מ מעט מזעיר חפץ לכו בזה באמת ומסייע לו בזה האהבה המבעית שלב כל ישראל כו' וכמ"ש במש"ב פמ"א, ולפי שעה עכ"פ מתבטל ישותו ע"י ההתכוננות והעמקת הדעת בענין הנ"ל, וכמ"ש במ"א. דכאשר מתבונן בה' אחד איך שכל ישות העולם בטל במציאות ממש ומציאות הנמצאים דעולם שלמטה הוא כמו מציאותם כאצי' ממש כו' עי"ז מתבטל ישותו באמת בשעה ההיא עכ"פ, וגם בכל עת שיוזכר יחוד וביטול זה כל היום פועל ענין ביטול הישות באמת לפי שעה ואם כי אינו אמת גמור בתכלית ומשו"ז נפסק אח"כ וחוזר לישותו מ"מ הוא בעת ההיא במדרי' הביטול דיהו"ע כו'. ועי"ז יוכל להיות עבודתו בבחי' יחו"ת עבודה אמיתית כי ע"י הביטול הזה נחלש חומריות וגמות גופו ונה"ב שלו וכל עניני העולם שלו ומתחזק כח הנח"א שלו שיוכל להתגבר על הגוף ונה"ב להכניעם ולכרסם כו' :

**קיצור.** יסביר אשר אף דעבודה דיהו"ע באמיתית מועמים השייכים אלי', מ"מ הכרח לכאור"א להשתדל בזה, ואז, לפי שעה עכ"פ, יחפון בזה באמת. בעבודה דיהו"ת בנקל יפול ממדריגתו מאחר שההתכוננות היא בהכח האלקי המתלבש בהיש והארתו נמשך גם בלעז"ו, והעבודה אינה בביטול כל ישותו.

(ח) וזהו שנצמוינו במצות ק"ש פעמים בכל יום שחרית וערבית ועיקר הכוונה הוא בפסוק ראשון דהיינו ליחודו ב'ז' רקיעים וארץ וד' רוחות וכמארו"ל כד אמליכתי' למעלה ולמטה ולד' רוחות כו' וכמבואר במוש"ע או"ח סי' ס"א, ואף גם מי שלא הגיע למעלה ומדרי' זו מחויב בקיום מצוה זו. ומובן מזה שביכולת כאו"א לקבל עליו יחודו ואחדותו ית' (וכ"ה הל' בספרי מצות ק"ש כו' ירצה שבה אנו מקבלים עלינו יחודו ומלכותו ואלקותו והשגחתו כו', כי פשוט הדבר שענין הכוונה אינה שתהי' מן השפה ולחוץ ולא תהי' שייכה אליו שאין זו כוונה כ"א שיקבל יחודו ית' עליו היינו שיהי' הוא בטל ומיוחד כו') והיינו כנ"ל לפי שכאו"א

יכול להבין ולהשיג את יחודו ית' ולהתבונן בזה ובהתקשרות דעתו בהענין ה"ה מתבטל מישותו לגמרי לפי שעה ומתייחד ביהודו ית' בכחי' היחוד דיהו"ע. וגם כי אין זה לאמת לאמיתו מ"ם הוא אמת באותה שעה וכן בכל עת שזכר ע"ז כנ"ל, וזה מהוייב כאו"א לייגע א"ע ולהגיע לזה. אם כי עבודתו האמיתית לפי מדריגתו היא העבודה דיהו"ת בביטול היש לבד מ"ם מחוייב לכוא ליד ביטול דיהו"ע בכדי שתהי' עבודתו בהעבודה דיהו"ת עבודה שלימה ולא יפול ממדריגתו ח"ו אדרבה יוסיף אומץ כח ועוז שתהי' עבודה תמה, ובלי ביטול ויחוד זה א"א שתהי' עבודה שלימה כו' כנ"ל.

וְזֶשׁ אֲנִי הוּא' אֶלְקִיךָ אֲשֶׁר הוּצָאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִצְרַיִם  
הם המיצרים וגבולים שמצד הגוף ונה"כ שמגבילים את  
הנפש ומונעים ומעכבים עליו מעבודתו להתקשר באלקות ואדרבה  
מורידים אותו לימשך אחריהם כנ"ל וכמשנת"ל דמצרים הוא ענין תאות  
גופניים כו', ובכדי שיהי' יציאת מצרים זהו ע"י שאנכי הוּא' אֶלְקִיךָ  
שנמשך מבחי' אנכי מי שאנכי בחי' עצמות או"א"ם בבחי' הוּא'. דש' הוּא'  
זהו מה שאנכי בחי' העצמות דאו"א"ם נתצמצם ונתלבש בהד' אותיות  
הוּא' והוא אֶלְקִיךָ ממש שהוּא' הוא אֶלְקִיךָ בבחי' ביטול דיהו"ע ועי"ז  
נעשה היציאה ממצרים, משא"כ בלעדי זאת אף גם אם יש העבודה  
דיהו"ת א"א להיות היציאה ממצרים מאחר שהכח האלקי הזה הוא  
שבא לתוות מציאות היש ומתלבש בהיש להתיותו ונמשך הארה מזה גם  
להע"ש כו'. והאדם בעבודתו במדרי' זו יש לו שייכות לישות וגשמיית  
הגוף ונה"כ וכל הענינים השייכים אליו וא"כ הרי א"א שיצא בזה מן  
המצרים וגבולים דגוף ונה"כ. ואם היות כי ענין העבודה בזה הוא שיהיו  
הענינים הגשמיים לש"ש לבד כו' כנ"ל הנה גם אם תהי' העבודה הזאת  
אמיתית בעצמה היינו שלא ירצה כלל בשום דבר מהדברים הגשמיים  
כי אם כמה שמוכרח מצד ההכרח לבד לקיום גופו ותהי' כוונתו  
לש"ש ולא להנאת עצמו כלל. מ"ם הרי לא יצא מן הישות לגמרי  
היינו שלא נתבטל ישותו לגמרי כ"א ביטול היש לבד והוא שהיש  
תופס מקום אצלו עדיין, וגם הרי בעת האכילה עד"מ הרי הוא  
מרגיש עכ"פ את הפעם והעונג בזה בעל כרחו שלא ברצונו (כי רק  
בצ"ג העובדים עבודתם בבחי' יחו"ע באמת אינם מרגישים שום  
פעם ותענוג גשמי בשום דבר מהדברים הגשמיים כו'. וכמ"ש במ"א  
בענין ששבת מצוה לענגו באכו"ש לפי שאז הוא תענוג אלקי  
ולא תענוג גשמי. וזהו"ע צדיק אוכל לשובע נפשו כו') וזה מורידו  
לפי שעה וצריך עוד יגיעה לגרש תולדות ההרגש הזה כו'. (משא"כ  
כשיש הביטול דיהו"ע אף מעט מזעיר אז גם שמרגיש מעט ועונג המאכל

ש ש ב ת מ צ ו ה ל ע נ ג ו : תר"א ר"פ ח"י שרה. סי' המצות להצ"צ מצות לא  
תבערו אש. — להעיר מתו"ח ד"ה בעצם היום הזה פרק י"א.

(להיות מדריגתו הוא בכחי' יחו"ת אך כשמעורב בזה כחי' יחו"ע) אין זה מורידו לפי שאינו נוגע אליו כ"כ וע"ד המבואר במ"א בענין יודעי טוב ורע שאינו ידיעה והרגש פנימי כו') ונמצא חרי לא יצא ממצר הישות לגמרי גם אם עבודתו בכחי' יחו"ת היא באמת.

**ובאמת** כשלא מעם מעם ביטול היש שמצד כחי' יחו"ע א"א שתחי' העבודה שמבחי' יחו"ת עבודה אמיתית שאינו מבטל רצונו מהדברים הגשמיים והיינו גם אם ביטל הרצונות בעת התפלה, הוא רק דמיון חיצוני וכשבא לידי דבר הגשמי שוכח על הביטול או שאינו יכול לעמוד על נפשו והיינו גם להתאות תאוה בדברים המוכרחים וגם להתאות בדברים המותרים לו. וכ"ש שבעת עסקו בהדבר הגשמי כמו בעת אכילה הוא נהנה ומתענג בזה כו'. וא"כ חרי הוא בתוך המיצר ממש כו'. ונמצא דבהעבודה דיהו"ת לבד בלי הביטול דיהו"ע ח"ה בתוך המיצר והתגבלה דהגוף ונת"ב ואיך שיהי' לא יצא מתוך הישות לגמרי, ולזאת ישות וחומריות הגוף ונת"ב ח"ה מונעים ומעכבים עבודתו ומורידים אותו עוד יותר ויותר כו' :

**קיצור.** ימשיך ביאורו אשר רק ע"י יחו"ע תחי' עבודתו ביהו"ת שלימה יצא מהמיצרים דגוף ונת"ב.

ט) וזהו דאנשי יריחו היו כורכין את שמע ולא היו מפסיקין בין אחד לואהבת. כי ע"י קבלת כחי' אחד דהיינו כחי' יחו"ע אתכפיא סמ"א ואתהפכא חשוכא לנהורא לפי שאין להם שום אחיזה בכחי' זו ונעשה עי"ז ביטול הישות לגמרי אשתיצי גושמא כו' כנ"ל. משא"כ בשכמל"ו חרי כחי' מלך אלקים על גוים כו' שיש להם אחיזה בסוף ותחתיות מדרי' זו וכן בעבודה יש לו שייכות אל הישות וא"א להיות ביטול הישות לגמרי וא"כ ח"ה מורידו לימשך אחר הישות כו'. ומ"מ אין הלכת כאנשי יריחו כי צ"ל העבודה דיהו"ת בכדי לברר את הגוף ונת"ב, דבהעבודה דיהו"ע אינו בדרך בירור כ"א בכחי' ביטול (וכמו כאכילה דשבת שאין זה בורר כו') ויש מעלה גדולה בעבודת תכירוים מצד שרש ומקור הגוף ונת"ב שלמעל' משרש הנה"א שע"ז מתוסף אור וחיות בנה"א דורכ תבואות בכח שור כו' ובשביל זה חי' ירידת הנשמה כגוף דוקא כו'. ועבודת הכירוים הוא בכחי' יחו"ת דוקא. ולזאת צ"ל העבודה דיהו"ת אלא שצ"ל בזה ג"כ כחי' הביטול דיהו"ע אף במעט מזער עכ"פ שאז תחי' העבודה דיהו"ת אמיתית שלא ירצה בהתענוגים הגשמיים (והמבין יבין שאין זה ביטול הרצונות לגמרי שמתבטל מהות הרצונות דנת"ב שזהו בהעבודה דיהו"ע דוקא שהוא ביטול הישות שמתבטל לגמרי בעצם מהותו. וכאן הוא רק שלא יהי' הרצון בפועל בגילוי כו' היינו שלא ירצה בפועל (ומכ"ש שלא יעשה כו') כי פעל

ה מ ב ו א ר ב מ " א : ראה תו"א ד"ה ויאמר כו' לדעת טוב ורע. תו"ח ד"ה והנחש הי' ערום.

החלישות והחכמה בנה"ב שלו שלא ירצה בפועל כו') ולא ימשך אחרי הישות בדברים המותרים, והמוכרחים יהיו בכוונה לש"ש והרגש הישות שיש בע"כ בענינים אלו אינו פועל עליו לרעה ח"ו כנ"ל.

וזלזל שארז"ל בפסחים דנ"ו ע"א בענין בשכמל"ו משל לבת מלך שהריחה ציקי קדירה אם תאמר יש לה גנאי לא תאמר יש לה צער הביאו עבדי' לה כחשאי. בת מלך היא בחי' מל' וכידוע בענין רני ושמחי בת ציון ובענין בת היתה לאברהם אבינו כו' דבת היא בחי' מל' ומת שהריחה ציקי קדירה היינו הריח מעבודת הכיוריים דבחי' יחז"ת, דציקי קדירה הן התבלין שנשארי' בשולי הקדירה שיש בזה קיוהא וחריפות. והיינו כמ"ש במש"ב פכ"ו בענין ועשה לי סמעים שיש ב' מיני מעדנים א' ממאכלים ערבים ומתוקים וחב' מדברים חריפים או חמוצים רק שהם מתובלים ומתוקנים כו' והן ב' מיני נח"ר א' מביטול הסמ"א לגמרי ע"י עבודת הצדיקים בהביטול דיחז"ע. וחב' כד אתכפיא סמ"א ע"י העבודה בבחי' יחז"ת שהו"ע בירור הנח"ב והתענוגים מדבר חריף המתובל כו', ועז"א משל לבת מלך שהריחה ציקי קדירה והוא התענוג מהכיוריים וצריכה לירד ולהוות מציאת היש עד שיומשך חיות גם להע"ש ועי"ז יהי' תבירור. תאמר היינו שתימשך ותתפשט בזה יש לה גנאי שהרי נמשך חיות גם לסמ"א ויש להם אחיזה בסוף ותחתית המדריגות ובענין נחש כרוך על עקבו כו', והוא הנקרא גנאי כו', לא תאמר יש לה צער שהרי מעלת הכיוריים גדול מאד כו'. הביאו לה עבדי' כחשאי והיינו שהתקינו לומר בשכמל"ו כחשאי. וי"ל דענין כחשאי היינו שיהי' בזה הביטול דיחז"ע דו"ע כחשאי וכמו צלותא כחשאי קול דממה דקה שזהו בבחי' ביטול אמיתי דוקא כידוע. וכאשר בהעבודה דיחז"ת יש בזה מעורב ג"כ בחי' הביטול דיחז"ע כנ"ל אז לא יהי' מזה יניקה ופועל תבירור בסוב כו' כנ"ל, (וזהו ג"כ ענין יחוד הוי' ואלקים שהוא יחוד יחז"ע ויחז"ת כו') :

**נמצא** העולה מכל הנ"ל דבחי' יחז"ת לבד בלי יחז"ע א"א שתהי' אמיתית בעצמה ובאחיזה אופן שתהי' אינו יוצא בזה מן ישות הגוף ונה"ב כי יש לו שייכות אל הישות וממילא הישות מתגבר עליו וה"ה יורד ונופל ממדריגתו כי ישות וחומריות הגוף ונה"ב מורידים אותו כו' והיינו לפי שבמדרי' זו יש אחיזה לחיצוניים הן בתכח האלקי למעלה והן בהנה"א למטה וזהו מפני שהם שייכים אל היש ומתלבשים בו ומשו"ז ג"כ יכול להיות בזה התגברות הישות שמוריד את הנפש כו' והו"ע גלות השכינה למעלה וגלות הנפש למטה כו' וצריך להיות

ב ע נ ין ר נ י ו ש מ ח י : תו"א ביאור לדיה רני ושמחי (השני).

ב ע נ ין ב ת ה י ת ה : רמב"ן על התורה בראשית כו, א. אור התורה — להציג

— דיה ה' ברכ'.

נ ח ש כ ר וך ע ל ע ק ב ו : ראה חז"ח דיה וישכם לבן פיו. ולהעיר מסוף

הדרוש דיום אחש"פ — בהמשך והחרים תרליא.

בחי' הביטול ויחוד ד'חו"ע מעט מזער עכ"פ ואז תחי' העבודה ד'חו"ת אמיתית ולא יפול ממדריגתו אדרבה יתגבר על הגוף ונח"כ להכניעם ולבררם כו' ושניהם כאחד דוקא טובים שיהיו ב' הבחי' בחי' יחו"ע ובחי' יחו"ת כו' :

**קיצור.** יבאר דענין העבודה ד'חו"ע הוא ביטול, ד'חו"ת בירור והמעלה בזה דורכ תכונות ככה שור. ויבאר המשל דבת מלך, מל', שהריחה ציקי קדרה, עבודת הבירורים, הביאו לה כחשאי, ביטול ד'חו"ע.

יו"ד) וז"ל מה שכתב בזהר הנ"ל דפ' חוקת מאן דנטיל סמא דמותא בלחודו עלי' כתי' בכל עמלו כו' ומאן הוא תחת השמש הוי אימא דא סיהרא ומאן דאחיד סיהרא בלא שמשא כו' והיינו כשאוחז בבחי' מל' לבד בלא שמשא שהוא בחי' ו"א. עם היות דמל' היא ספי' קדושה בתכלית. מ"מ מפני שהיא מקור היש ונמשך מזה להיות מלך אלקים על גוים שיש אחיזה לחיצונים במדרי' זו ה"ה אוחז בבחי' סמא דמותא מפני שממילא יהי' בזה התגברות החיצונים שיתגברו על אור הקדושה כו' כ"א צ"ל יחוד שמשא וסיהרא להמשיך אור מבחי' ו"א שאינו שייך אל היש כלל ואין שום אחיזה לחיצונים ח"ו במדרי' זו, אדרבא במדרי' זו מתבטל היש וכולא קמי' בלא חשיב וכמו"כ יתפרדו כל פועלי און כאור זה, ואז לא יהי' יניקה גם מבחי' המל' ואף שמתלבשת בהם אדרבה היא פועלת הבירור בהם כו', וכן הוא בעבודה כשאוחז בבחי' יחו"ת לבד בלי יחו"ע יפול ממדריגתו מפני שיש לו שייכות אל היש והישות מתגבר עליו ומורידו כו'. כ"א צ"ל בחי' יחו"ע ואז גם שמתלבש בהנה"כ לבררו שזהו ע"י העבודה ד'חו"ת לא יפול ממדריגתו ח"ו ואדרבה יברר את תנה"כ כו' וז"ש ודא הוא חובא קדמא דעלמא דחמא אדה"ר הי' שאחז בבחי' מל' לבד ולא רצה בבחי' הת"ת שנקר' שמש הוי' והיינו שלא רצה בבחי' הביטול ד'חו"ע להיות כביטול זיו השמש בהשמש כו' כ"א עמלו תחת השמש בבחי' מל' לבד ועי"ז נפל בתוך הקלי' וספ"א. והו' שנתדבק בעה"ד, דעה"ד הוא בחי' מל' דרגלי' יורדות להחיות הע"ש כו' וכשמתדבק בבחי' עה"ד בלא בחי' עה"ח ז"א. אז ה"ה מתדבק במותא כי אז נעשה התגברות החיצונים כו', וז"ש בזהר דפ' ויחי אתדבקת באילנא אחרא הא ודאי מותא הוא קבליך הה"ד רגלי' יורדות כו'. ועם היות שהוא לקבלך לבד כי רק רגלי' יורדות מ"מ אומר על זה שבקת חיי ואתדבקת במותא כי כאשר הוא בלחודו ממילא מתגברים החיצונים, כ"א צ"ל גם בחי' עה"ח וכמ"ש המק"ם בשם הרח"ו ז"ל שהי' צריך לאכול קודם מעה"ח או שיהיו ביחד שיהי' יחוד עה"ח ועה"ד ואז גם בבחי' עה"ד לא יהי' אחיזה לחיצונים אדרבה היא מכררת אותם כו', ובחי' המל' אז בבחי' אלקים חיים ומלך עולם דהיינו שיש בזה עוד יתרון מצד הבירורים וכמו שיהי' לעתיד שהמל' תהי' בבחי' א"ח עט"ב מצד הבירורים כו' וכמשנת"ל בענין מאה"ז דר"פ חוקת דכאשר סמא דמותא אתהפך לחיים אז הוא תכלית הטוב

והחיים כו'. וזהו שדוד חי' מרכבה למדת המל' היינו שקשר מדת המל' עם הת"ת וכמו שאמר ואמרתם כה לחי שקשר וחבר בחי' כה מל' עם בחי' חי שהוא בחי' ז"א ואז המל' נק' אלקים חיים וזהו דוד מלך ישראל חי וקיים כו' (ועמ"ש בענין ואמרתם כה לחי בלקו"ת ד"ה שוש אשיש פ"ב) אבל אדה"ר שנתדבק בבחי' המל' לבד בלא בחי' הת"ת אז היא בבחי' סמא דמותא כו'. וז"ש בזה"ח שהפרידה ולקחה בר מבעלה מלובשת באילנא דמותא כו' שע"י שלקחה בר מבעלה הפרידה בבחי' ישות ופירוד ואז ממילא מולבשת ביותר באילנא דמותא, שנעשה התגברות החיצונים והו"ע גלות השכינה כו' כנ"ל. ועמ"ש בת"ז תי' ס"ו בתחלתו כד ה' הות יחידא מיני עאלת בין טוב לרע כו' עכ"ל. וצריכים לחברה עם ז"א וכמו דוד המע"ה שחבר כה לחי כו' כנ"ל. וזהו שארז"ל בסנהדרין דל"ח ע"ב אדה"ר מושך בערלתו חי' כי שרש הסתר הערלה נמשך משם אלקים כו' כנ"ל שכשמפריד' ש' אלקים משם הוי' נמשך מזה להיות הסתר והעלם גמור כו'. וזהו מושך בערלתו חי' שהמשיך בחי' הסתר הערלה ע"י שהפריד שרש כל ההסתרים מבחי' שם הוי' שנמשל לשמש כו'.

וזהו ג"כ דעת רשב"י במד"ר שסובר עה"ד תאנה היתה. תאנה היא בחי' מל' ולקח תאנה היינו שאחזו בבחי' מל' בר מבעלה והפרידה מהת"ת ועי"ז הביא תואנה ויללה בעולם שנעשה התגברות החיצונים וגרם מותא כו', ולכן אח"כ כשעשה תשובה נא' ויתפרו עלה תאנה ואומר במד"ר שם א"ר יצחק קלקלת עובדך סב חוש וחיים. פי' קלקלת עובדך ע"י פירוד עה"ד סב חוש וחיים, היינו ענין ויתפרו עלה תאנה להכיר את התאנה בחי' עה"ד עם עץ החיים, והיינו חיבור בחי' יחו"ע עם יחו"ת כמשנת"ל שגם ביחו"ת יחי' מעורב בחי' הביטול דיחו"ע ואז הוא בבחי' חיים וטוב :

**קיצור.** יתרץ קושייתו, אשר זהו חמא אדה"ר דאחז במל', יחו"ת, בלא הת"ת יחו"ע. משא"כ דוד שחיבר כה לחי, כי צ"ל חיבור עה"ד ועה"ת.

**יא) והנה** כמו שנת"ל בענין יחו"ת ויחו"ע דביחו"ת בהכרח שיהי' ג"כ בחי' יחו"ע ובאם לאו הוא בחי' אתר דמותא מצד אחיזת החיצונים ונופל ממדינתו ר"ל כו'. כמו"כ יובן ג"כ הענין בעסק התורה דתושבע"פ נמשלה לתאנה ותאנה היא עה"ד כדעת הרשב"י במד"ר ור"נ בגמרא, ולכאורה נפלא הדבר איך שייך לומר על תושבע"פ שהיא עץ הדעת כו'. ובאמת מבואר כן ברע"מ פ' נשא דקכ"ד ע"ב דתושבע"פ היא אילנא דמו"ר. אמנם אין הכוונה על התורה עצמה שהיא ח"ו בחי' אילנא דמו"ר אלא מצד ההתלבשות שלה וכמ"ש באגה"ק על מא' רע"מ הנ"ל כי הלכות התורה נתלכשו בדברים גשמיים כו' המחליף פרה בחמור

ושנים אוחזין במלית, כן כל ההלכות הם בדברים הגשמיים וכשלומד ההלכות ה"ה עוסק בענינים גשמיים יכול להיות בבחי' יש ודבר ויזכר לשכוח על ה' נותן התורה וישכח שהיא חכמתו ורצונו ית' כו'. ואינו דומה כמו תושב"כ שנגש בה יותר האור האלקי כי לא נתלכשה בלבושים גשמיים כ"כ ובפרט שכל ענין אומר וידבר ה' ויאמר ה' וחותם בכמה פרשיות אני הוי'. אבל בתושבע"פ לפי שנתלכשה בלבושים גשמיים ה"ה מעלימים ומסתירים על האור והוא מרגיש בלימודו רק הענין הגשמי שעוסק בו והשכל הגשמי המלוכש בו והוא רחוק מאלקות. ובפרט שכל ענין תושבע"פ הוא לברר בירורים וכמו ר"י כולחו תנויי בנויקין הוה שמתלכש ג"כ במענות של שקר לברר האמת מן השקר, וכן בעניני איסור והיתר להבדיל בין האסור אל המותר ובין הטמא אל הטהור כו'. הרי שהיא מתלכשת בלבושים דמו"ר ממש ומשו"ז נק' אילנא דמו"ר לפי שהמברר מתלכש בלבושי המתברר ונק' ע"ש המתברר כו'.

ולכן צ"ל עסק התורה באהוי"ר דוקא וכמ"ש בתיקונים דאורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרחא לעילא ולא יכלא למלקא ולמיקם קדם ה'. ולכאורה הוא תמוה מפני מה לא יכלא למלקא ולמיקם והלא היא קדושה גמורה חכמתו ורצונו ית' ואיך לא יכלא כו' אלא שזוהי מצד הלבושים בענינים הגשמיים ובעניני מו"ר דכשלומד בלא אהוי"ר הנה הלבושי' דמו"ר המה נדבקים בתורתו ונגרדים אחרי' ומשו"ז לא יכלא למלקא כו' ונשארת למטה כו'. ולזאת צ"ל לימוד התורה באהוי"ר כמ"ש במש"כ פל"ט ואז יהי' לימוד התורה שלו לשמה כמ"ש במש"כ שם יעו"ש, היינו למלאות רצונו ית' וגם לקשר נפשו ולייחדה בה' ע"י התורה וכמ"ש ספ"ה ופמ"א. וז"ל שם פמ"א והוה שתקנו בתחלת ברכת השחר כו' ואתה עתיד כו' לכן מעתה אני מוסרה ומחזירה לך לייחדה באחדותך וכמ"ש אלף ח' נפשי אשא והיינו ע"י התקשרות מחשבתנו במחשבתך ודיבורי בדיבורך ובאותיות התו' והתפלה כו' עכ"ל. ועי"ז הוא מייחד ג"כ שורש ומקור נפשו היינו בחי' מל' לייחדה בה' כו' וכמ"ש במש"כ פמ"ה עוד יש דרך ישר לפני איש לעסוק בתומ"צ לשמן ע"י מדתו של יעקב אע"ה כו' ובס"פ לעורר ולהמשיך משם ר"ר על כל הנשמות ועל מקור כנס"י להעלותן מגלותן ולייחדן ביחוד העליון ואו"ם ב"ה בבחי' נשיקין כו' דהיינו התקשרות דבור האדם בדבר ה' זו הלכה, וכן מחשבה במחשבה כו'. והוה ג"כ ענין בירור ועליית ההלכות עצמן מהלבושים דעה"ד מו"ר כו' וכמ"ש באגה"ק סי' כ"ו על מא' הרע"מ הנ"ל דעיקר עבודת האדם ועיקר עסק התומ"צ הוא לברר הניצוצות כו'. וז"ל שם בסוף הענין וכל דברי תורה ובפרט דבר הלכה היא ניצוץ מהשכינה שהיא היא דבר ה' כדאי' בגמ' דבר ה' זו הלכה מוד מל' דאצי' המלכשת לחכ' דאצי' ומלוכשים במל' דיצי' וירדו בק"ג כשבה"כ וז"ש בגמ' כל העוסק בתורה אמר הקב"ה מעלת אני עליי כאלו פדאני ואת בני כו'. וכ"ז הוא בלימוד התורה לשמה דהיינו שלומד באהוי"ר ואז עסק תורתו הוא לשמה דהיינו לקיים רצונו ית'



ולחלול את בחי' המל' שהיא היא הדבר הלכה שלומד שנתלבשה בלבושי נוגה וכמו"כ לחלול ניצוץ נפשו האלקית ולחלול ולייחד ביחודו ית' כו'. אבל כאשר לומד תורה בלא אהוי"ר וממילא חלימוד הוא שלא לשמה וכמ"ש בפל"ט ואז גם אם אינו שלא לשמה ממש אלא לומד סתם לא יכלא לסלק ולמיקם כו' מפני שנדבקים בה הלבושים דעת"ד מו"ר ונשארת למטה כנ"ל :

**קיצור.** יתרץ קושינו כי תושבע"פ, תאנה, נק' אילנא דמו"ר מצד התלבשותה בדברים גשמיים וענינה לברר בירורים, ולכן בלא דו"ר לא יכלא לסלק, גם אם אינה שלא לשמה ממש.

**יב) אמנם** כמו שנת"ל בעבודה בענין בחי' יחו"ת דעם היות שהוא ג"כ בימול. מ"מ אם בלא הביטול דיתו"ע מעט מועיר עכ"פ הלא יפול ממדריגתו ומתדבק באילנא דמותא כו'. כמו"כ הוא בעסק התורה כאשר לומד תושבע"פ סתם בלא אהוי"ר ולא לשמה דהיינו שאינו מערב בת בחי' עה"ח שהוא האהוי"ר והכוונה הנ"ל כ"א לומד סתם. הנה מחמת התלבשות בלבושים הגשמיים וכל עסקו הוא בענינים גשמיים ובשכל והשגה גשמיות ובפרט שנתלבשה בלבושים דמו"ר איסור והיתר כו'. הנה נעשה עי"ז יש ודבר ויפול הנופל ממנה וסוף הדבר הוא שילמוד שלא לשמה ממש לשום איזה פני' לכבוד עצמו כגון להיות ת"ח וכהאי גוונא כמו בשביל פרנסה וכמ"ש הרח"ו ז"ל בהקדמתו \* לשער ההקדמות מהשמונה שיערים וז"ל ובפרט בזמנינו זה בעוה"ר אשר התורה נעשית קרדום לחתוך בה אצל קצת בעלי תורה אשר עסקם ע"מ לקבל פרס והספקות יתירות וגם להיות מכלל ראשי ישיבות ודייני מנהדראות להיות שמם וריחם נודף בכל הארץ ודומים במעשיהם לאנשי דור הפלגה הבונים מגדל וראשו בשמים ועיקר סיבת מעשיהם הוא מ"ש אח"כ הכתוב ונעשה לנו שם ככתוב בס' הזהר פ' בראשית דכ"ה ע"ב וז"ל על פסוק אלה תולדות השמים והארץ שחמשה מינים יש בערב רב ומן הג' מינים מהם \*\* הוא הנק' כת גבורים דעלי' אתמר המה הגבורים אשר מעולם אנשי השם ואינן מסמרא דאלין דאתמר בהון הכה נבנה לנו עיר ומגדל וגו' ונעשה לנו שם בבנין בתי כנסיות ובמ"ד ושיוין בחון ס"ת ועמרה על רישו' לא לשמה אלא למעבד לון כו'. והנה על חכת הזאת אמרו בגמרא כל העוסק בתורה שלא לשמה נוח לו שנהפכה שלייתו על פניו ולא יצא לאויר העולם עכ"ל הרח"ו ז"ל ואזי אותה פני' שמצד הקלי' דנוגה מתלבשת בתורתו והתורה היא בבחי' גלות בתוך הקלי' לפי שעה עד שיעשה תשובה כו' וכ"ש אם לא נטהרה נפשו עדיין וגופו ונפשו מלוכלכים בח"ן ובמחשבות רעות אשר הלבושים הצואים האלו מתלבשים בתורתו ומורידים אותה בעמקי

(\*) נדפסה לקמן בהוספה א.

(\*\*) כן הוא בגכת"ק ובנדפס בס' ההקדמות (יריותי תרס"ט) ועץ חיים (ורשה תרנ"א).

ולאורה צ"ל : ומין השלישי מהם הוא כו'.

הקליפות ר"ל. ובכ"ז ודאי תורתו היא בבחי' סמא דמותא ממש ר"ל הן מצד עצם הבלכושים הנ"ל שהתורה חוגרת שק עב מאד והיא בגלות בתוך הקליפות ר"ל והן מצד הישות, דכאשר עסק התורה הוא לשום איזה פני' כנ"ל ובפרט בלכושים הצואים הנ"ל נעשה יש גדול מאד ע"י עסק התורה שלו בנאותה וגסות הרוח ביותר ומתעבה ומתגשם מאד בנפשו וגופו (כי היא המביאה אותו להתענג בתענוגי כנ"א (מה שבאפשרו להשיג) מצד הישות ומצד שחשוב הוא בעיני עצמו) והוא ההיפך לגמרי מאמיתית ענין לימוד התורה שצריך להיות בכימול וחכ' דקדושה עיקרה הוא בחי' הבימול.

**וכידוע** ההפרש בין חכ' דקדושה לחכ' דלעו"ז דבקדושה בחי' החכ' הוא בחי' בימול וכמו ונחנו מה כו'. וכל מי שהוא חכם גדול יותר ה"ה בטל יותר דכל הקרוב יותר ה"ה יותר כלא כו'. וחכ' דלעו"ז הוא בחי' יש והו"ע כהן מדין וכמ"ש במ"א דיתרו הי' בחי' חכ' דקליפה לעו"ז דמשה ונתתקן ע"י כו', ומדין הוא ל' מדון וריב בחי' פרוד שנעשה ע"י הישות כו' כידוע ומבואר במ"א. וא"כ העוסק בתורה בחי' חכ' ית' צ"ל בבחי' בימול בתכלית דעצם לימוד התורה צריך לפעול בו הבימול להיותה חכמתו ית' כו'. והיא נקנית בפרישות ומיעוט תענוג כו' כמ"ש במשנה דפרק שנו חכמים. וזה שנעשה בבחי' יש ודבר ע"י עסק התורה הוא ההיפך לגמרי והיינו מפני שאור הקדושה שבה נתעלם ונסתתר מאד בהלכושים צואים והיא בבחי' גלות בהם הרי הוא לו בבחי' סמא דמותא כו' לא כמו אמיתית אור החכ' דקדושה כו'. וזהו כל האומר אין לו אלא תורה אפילו תורה אין לו והיינו כשלומד תורה בלא אהוי"ר (דעיון תפלה בכלל גמ"ח כמ"ש רש"י פרק מפנין דקכ"ז ע"ב ד"ה הני בהני שייכי) אז גם תורה אין לו שאין זו תורה כו'. וממילא אינם באים ג"כ לאמיתית אור התורה לכוון ההלכה לאמיתתה. וכמ"ש גבי דוד וה' עמו שהלכה כמותו בכ"מ דזה שההלכה כמותו הוא מפני שהו' עמו וזהו דוקא כשהוא בטל לאלקות וכמו ב"ה שמתוך שנוחין ועלובין היו קבעו הלכה כמותו. דמפני הבימול שלהם ה"ה כלים שיאיר בהם אור ההלכה האמיתית. וכן הוא ג"כ לכיון אמיתית הכוונה בחכמת התורה שזהו ג"כ כשהוא בטל דוקא אז הוא כלי שיאיר בו האמת כמו שהוא (ומאד קצה נפשי לראות באיזה מהבחרים הבאים (המבקשים לקבלם) אשר למדו תורה הרבה ובתבניות ובמראיהם ובהרגש נפשם המה כמו בע"מ פשוטים ממש.

ד ע י ו ן ת פ ל ה : קשור הענינים מובן ע"פ מ"ש בלקו"ת ביאור לדיה ולא תשביח סס"ג. וז"ל : והגם שבדברי רז"ל נזכר הלשון כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו אלא תורה וגמילות חסדים. הגה ודאי דגמ"ח הוא כפשוטו ממש כי תכלית חכמה תשובה ומע"ס והלומד ואינו עושה נוח לו שתהפך שלייתו ע"פ אמנם באמת גם עיון תפלה הוא בכלל גמ"ח כדאיתא בגמרא ופרש"י כו'. עכ"ל.

והנה סיום מרדיל זה "אלא תורה וגמ"ח אינו בשים (יבמות קט, ב). וז"ל ע"פ מ"ש בלקו"ת ד"ה כי תשמע בקול סס"ג. וז"ל : אמרז"ל כל האומר כו' שהם הפשוט הוא שצריך שיעסוק בתורה ובגמ"ח כו' כללות המצות. — ולהעיר מיבמות קה, א. אנה"ק ס"ה.

והתורה לא האצילה מרוחה עליהם כלל וכלל להיות נראה בהם איזה דקות. וזהו מפני שלימודם הוא אצלם כמו מלאכה גשמיית ממש (בשביל ההספקה או בכדי שיהי' דרשנים ומטיפים כו') בלי שום הרגש ענין אלקי בזה כו'. ובוודאי ג"כ אינם נקיים כו'. וכי ללימוד כזה תורה יקרא וכי לומדים כאלו יכונו אל האמת כו'). ודוקא ע"י חקדמת אהוי"ר שהיא בחי' עץ חיים דאז לומד תורה לשמה כנ"ל שהיא בחי' יחוד וחיבור עה"ד בעה"ח אז היא תורת אמת כדבעי למהוי שמכרר בירורים וכאילו פדאני אותי ואת בני כו' ומעלה ומייחדן ביחודו ית' כו' כנ"ל.

**ונמצא** כמו בעבודה הלא ביחו"ת לכד יכול לירד וליפול וגם אינה אמיתית מצד עצמה כנ"ל כ"א כשיש ג"כ הביטול דיחו"ע, כן ויותר מכן הוא בעסק התורה אשר בלימוד התורה סתם בלי אהוי"ר יבוא ללימוד שלא לשמה ממש ומתדבק באילנא דמותא ממש כ"א כשלומד באהוי"ר אז יהי' הלימוד לשמה ואז הוא בבחי' תורת חיים כו'. וזהו שהתורה נמשלה לתאנה ותאנה היא עה"ד כנ"ל והיינו לפי שתושבע"פ שהוא בחי' מל' נתלבשה בלבושים דעה"ד מו"ר איסור והיתר כו' ומי שלוקח אותה לכד בלי עץ החיים היינו בלי אהוי"ר ולא לשמה (רק לומד סתם) ה"ה מפרידה ומורידה כו' וכמ"ש בזהר דפ' חקת הנ"ל בענין העמל שתחת השמש שמפריד בחי' המל' כו' כן הוא בעסק התורה כנ"ל שמפרידה ומורידה והיא בבחי' סמא דמותא. כ"א צריך לחברה בעץ החיים ואז היא בבחי' סמא דחיי כו': **קיצור**. יבאר אשר בלימוד בלא אהוי"ר סופו שיבוא, מחמת ההתלבשות בענינים גשמיים, לשלא לשמה ממש, ונעשית לו סמא דמותא, כי ע"י הלימוד מתגאה ומתגשם. חכ' דלעו"ז יש, חכ' דקדושה ביטל ורק אז הוי' עמו שהלכה כמותו שמכוון לאמיתית הכונה.

**יג) והנה** עץ החיים הוא בחי' פנימיות התורה וכמ"ש ברע"מ דפ' נשא ובנין דעתידין ישראל למפעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הזהר כו'. ובאנה"ק בביאור מא' הנ"ל בסופו למפעם מאילנא דחיי שהיא פנימיות התורה והמצוה כו'. והענין הוא דהנה תושב"כ נק' עה"ח לפי שלא נתלבשה בלבושים גשמיים כ"כ (להיותה מבחי' ז"א) ונרגש בה האור האלקי כו' כנ"ל פי"א, וכ"ש בפנימיות התורה שלא נתלבשה בלבושים גשמיים שהרי היא מדברת מענינים רוחניים במדר ההשתל' ובענינים אלקות בכלל וגם השכל וההשגה בזה ה"ה השגה רוחניות ונרגש בה האור האלקי וכל ענינה הוא לידע את ה' ולבוא לידי אהוי"ר וכמ"ש השל"ה במס' שבועות שלו דקפ"ג ע"ב בענין לימוד התורה לשמה וז"ל וד"ת שהם מעניני חקירות וידיעות והשגות ילמדם בשביל שידע שמו ית' וגדלתו ומסתרי מצותיו ואז יתלהב לבבו ליראה אותו ולאחבה אותו וזהו שסיים בכרכת אה"ר והאר עיינינו בתורתך ודבק לבנו במצותיך

ד ק פ ג ע ב : בדפוס אמשטרדם וספד"א והוא בפרק נר מצוה שם ד"ה ברוך כו' בתורה לשמה.

ויחד לכבינו לאהבה וליראה את שמך עכ"ל ובפרט בתורת הכעש"פ ז"ל אשר הנחנו אבותינו רבותינו הק' נ"ע ז"ל המגלים ומבארים גדולת ורוממות ה' וכל עניני אלקות המביאים לידי אהוי"ר ומלמדנו לדעת את ה' ואיך לעבדו ית' באהוי"ר כדבעי והדרכים המביאים לזה וכמ"ש באגה"ק בקו"א ד"ה לחבין מ"ש בפע"ח ז"ל אלא שיריעת המציאות מהחשתי' היא ג"כ מצוה רבה ונשאה ואדרבה עולה על כולנה כמ"ש וידעת היום כו' דע את אלקי אביך כו' ומביאה ללב שלם כו' שהוא העיקר כו' עכ"ל. וכמ"ש מזה בלקו"ת בהביאור דולא תשבית יעו"ש פדו"ה (ומצאתי כתוב בכתב אמת (וספק אצלי אם הוא כי"ק כ"ק אדמו"ר האמצעי זצוקלה"ה (זוה קרוב יותר) או כי"ק כ"ק אאזמו"ר זצוקלה"ה) בזה"ל אמרות ה' צרופה מגן הוא לכל החוסים בהם מוצאיתם מצא חיים אמיתיים וחי לעולם עולמו יראה בחייו להתענג על ה' בעבודה שבלב זו תפלה וג"ח של אמת עכ"ל). ולכן פנימיות התו' היא בחי' עה"ח שהיא גילוי אלקות והיא המביאה ללב שלם היינו לאהוי"ר שהוא העיקר בכל עסק התורה והמצות כו'.

ומשנ"ז נתגלה עיקר פנימיות התורה בדורות האחרונים דוקא וכמ"ש באגה"ק סי' כ"ו הנ"ל בשם האריז"ל דדוקא בדורות אלו האחרונים מותר ומצוה לגלות זאת החכ' כי דורות הראשונים לא הי' צריכים לזה כי היו צדיקים גמורים ומצד עצם מעלת נשמתם שהיו ממדיניות גבוהות הי' בהם אהוי"ר אמיתית ולמדו תורה לשמה ולא הי' נצרך להם גילוי פנימיות התורה וכבוד אלקים חסתר דבר וכו'. אבל בדורות האחרונים שאינם נשמות גבוהות כ"כ ונתמעטו הלכבות כו' לזאת מצוה לגלות כו' ודור אחר דור מוכרח יותר ענין התגלות פנימיות התורה לידע את ה' ושיהי' בחי' אהוי"ר כו' כי מפני ירידת מדרגת הנשמות והתתגשמות ביותר וריבוי התעלמות והחסתרים כו' גם תופשי תורה לא היו יודעים את ה' וממילא לא הי' אהוי"ר באמת כי אהוי"ר תלוי בידיעה והשגות אלקות דוקא כי איך יאחב מה שלא ידע וכמו"כ ביראה וכמ"ש הר"ח שער היראה פ"א. וכידוע שאתהוי"ר נולדים מהמוחזין חב"ד דוקא ולכן נקראו אמות ומקור למדות כו' כמ"ש במש"ב ח"א פ"ג וכבר נת"ל פי"ב דבלא אהוי"ר גם עסק התורה ויכל להיות בבחי' סמא דמותא כו'. ולזאת בחסד ה' עלינו גילה לנו את ה' הזוהר אשר נתעלם אחר פטירת הרשב"י ע"ה להתגלה בדורות האחרונים וכמ"ש בת"ז וכמה בני נשא יתפרנסון לתתא מהאי חבורא דילך בדרא בתראה בסוף יומיא כו'. ודור אחר דור גילה לנו בחסדו ית' אור פנימיות תורתו ע"י עבדיו הנאמנים כו'.

ולכן מצוה וחובה על כאו"א ללמוד פנימיות התורה. ועם היות כי עיקר ענין הלימוד הוא בהלכות איסור והיתר מוטאח ופסחח וכו' ככדי לברר בירורים כמ"ש באגה"ק סי' כ"ו הנ"ל וכד"ה לחבין מ"ש בפע"ח דצריך להרבות בלימוד כל התרי"ג וקיומן בפו"מ במחדו"ם

שהן ב"ע לברר בירורין אשר שם כו'. מ"מ חובת מצוה וחובת חובת הוא ללמוד ג"כ פנימיות התורה כמ"ש באג"ק שם שהיא מצוה רבה ונשאת ואדרבה עולה על כולנה כו'. ומי שאינו לומד פנימיות התורה ה"ה מתחייב בנפשו כי גם בעסק התורה יפול הנפול כו' כנ"ל באורך. ולא זו בלבד שלא יברר בירורים אדרבה כו' וכ"ש מי שאינו רוצה בלימוד חזק כ"א בלימוד הנגלה לבד ה"ה מתדבק באתר דמותא כו' וכמ"ש בזהר דוהי שהובא לעיל. ורק בת ועל ידה יזכה לאור החיים כי היא היא בחי' עץ החיים ועל ידה יבוא לידי אחו"ר וחי בהם בעסק תורתו לברר בירורים להעלות נפשו ומקור נפשו וליחדן ביחדו ית' כו'. וזהו ג"כ משארז"ל וכולן פת במלח כו' במלח דוקא, שהיא פנימיות התורה כנ"ל פ"ד :

**קיצור.** יסביר אשר עת"ה הוא פנימיות התורה שלא נתלכשה בלבושים גשמיים וענינה לידע את ד' ולבוא לאחו"ר. בעיקר נתגלה בדורות האחרונים שירדה מדרי' הנשמות ונתרכו ההעלמות. מי שאינה לומדת מתחייב בנפשו, וכ"ש חסמאן בלימוד זה.

יד) וְעַל כָּל הַנֶּלְי יוֹבֵן מִ"ש בִּזְהַר ר"פ חֶקֶת ע"פ וזאת התורה אשר שם משה שהובא לעיל בתחילת הענין שנאמר וזאת בוא"ו לאכללא כו' בקוב"ה כו' (יעוין שם כל המאמר) דהנה זאת היא בחי' מל' אשר בנינה מהגבורות ועמ"ש בלקו"ת בהביאור דזאת חֶקֶת התורה פ"ג בענין פרה דקבילת משמאלא דפרה היא בחי' נוקבא דנוגה שמקבלת מפני שור מחשמאל כו'. וע"ז באה מצות פרה אדומה לתקן זה כו'. ולחיות שמהגבורות יכול לחיות יניקת החיצונים (וזהו כמשנת"ל בענין תורת שבע"פ שהוא בחי' מל' שמתלכשת בלבושים דמו"ר ויכול לחיות בזה ירידה ה"ו כו' כנ"ל) לזאת צריכים לחברה בוא"ו בחי' אילנא דחי' ועי"ז מתמתקים הגבורות ומתהפך ממרירא למיתקא ונעשים חיים וטוב כו' כנ"ל וזהו וזאת התורה אשר שם משה וזאת דוקא בוא"ו לחבר עת"ד בעת"ה וזהו ג"כ מה שדרשו ע"פ זה זכה נעשה לו סם חיים, זכה לחבר את התורה בעת"ה והיינו שעסק התורה שלו היא באחו"ר ולשמה שזכו ע"י העסק בפנימיות התורה כנ"ל פי"ג נעשה לו סם חיים, לא זכה שאינו מחברה בעת"ה שאינו עוסק בפנימיות התורה וממילא אין לו אחו"ר ולומד תורה סתם בלי אחו"ר ולא לשמה נעשה לו סם מות ר"ל כי יורד ונופל עי"ז שנעשה יש ודבר גדול ומתגשם ביותר כו' כנ"ל באורך. וכפרט כשלומד בפנים חברית ר"ל ה"ה יורדת בתוך עסקי הקליפ' ומתדבק באילנא דמותא ממש ר"ל :

**קיצור.** יבאר מרו"ל א) וזאת התורה וזאת בוא"ו ב) זכה נעשית לו סם חיים, שהוא חיבור מל' בוא"ו, עת"ד בעת"ה, עסק התורה באחו"ר ולשמה, שהוא ע"י פנימיות התורה.

טו) וְהִנֵּה לְבַד מִשְׁנַת"ל פי"ג בהכרח לימוד פנימיות התורה לפי שחיה היא המביאה לידי אחו"ר. הנה יש בזה עוד דבר מה שמועילה

ללימוד הנגלה, כי פנימיות התורה היא כנשמה לחיצוניות התורה וכמ"ש בזהר פ' בראשית דף כ"ו ע"ב ע"פ ומשם יפרד והיה לד' ראשים אליו אינו ארבעה דנכנסו לפרדס חד עאל בפישון דאיהו פי שונה הלכות תנינא עאל בגיחון כו' ודא איהו רמו כו' תליתא עאל בחדקל חד קל ודא לישנא חדידא קלא לדרשא רביעא עאל בפרת דאיהו מוחא כו' בן זומא וכן עזאי דעאלו בקליפין דאורייתא הוו לקאן בתון ר' עקיבא דעאל במוחא אתמר ב' דעאל בשלם ונפק בשלם (ופי' המק"מ בקליפין דאורייתא כפשמי התורה שחן הלכות ודרשות ר' עקיבא עאל במוחא הם סודות התו' ויובן כו' יעו"ש) וע"ש בזהר כל המאמר יעו"ש דכ"ז ע"ב סיום המא' הנ"ל ומ"ש ע"פ ויקח ה' אלקים את האדם כו' ובמק"מ מ"ש ע"ז, והיינו דחיצו' התורה תורה הנגלית היא בחי' לבושי התורה והנשמה בהם היא בחי' פנימיות התורה. וכמו שהנשמה מחי' את הגוף כמו"כ פנימיות התורה מחיה את חיצוניות התורה וכשלומד פנימיות התורה אז יש לו חיות בלימוד התורה הנגלית וחי בהם וממילא הלימוד כאשר הוא בחיות ה"ה מתאים אל הכוונה האמיתית בלימודו כו' משא"כ כשאינו לומד פנימיות התורה הרי לימוד התורה הנגלית שלו היא כגוף בלא נשמה וה"ה כגוף מת בלי שום חיות וממילא גם כוונת הלימוד אינו כדבעי כו'. וזהו ג"כ מ"ש בת"ז תי' למ"ד תנינא כתי' ורוח אלקים מרחפת מאי ורוח כו' עד דאלין אינון דעבדי לאורייתא יבשה ולא בעאן לאשתדלא בחכ' בקבלה כו' יעו"ש, דכלא פנימיות התורה או התורה היא יבשה בלי אור וחיות כו' והחיות היא פנימיות התורה כו' ועמ"ש מענין יבשה בזה"א בראשית דף ל"ג ע"א אמאי איקרי יבשה אר"י היינו דכתי' לחם עוני לחם עני כתי' וכ"ה בת"ז תי' כ' יבשה כשהיא יבשה ועני' היינו קודם היחוד ואח"כ ויקרא אלקים ליבשה ארץ כשנתמלא השפע מהיסוד כו' ועמ"ש בקה"י בערך יבשה. והענין הזה מבואר היטב בהקדמת הרח"ו ז"ל לשער ההקדמות הנז' לעיל והוא מלא ברכת ה' בדברים קדושים ראויים למי שאמרם, והועתקה ההקדמה הנ"ל בע"ח דפוס ווארשא (ויען שספר הנ"ל וכן ע"ה דפוס הנ"ל אינו מצוי כ"כ הנני נותן לפניכם העתקת ההקדמה הנ"ל ומהראוי שתהי' מצוי' אצלכם \* ותעיינו בה היטב ותמצאו טוב). וזהו ענין ודרך חיים דקאי על פנימיות התורה שהוא בחי' עץ החיים, וכאשר יש בחי' דרך חיים או ממשיך ע"י בחי' נר מצוה ותורה אור שנת"ל פ"ב שע"י תומ"צ ממשיך בחי' גילוי אוא"ם והיינו כשיש דרך חיים בחי' פנימיות התורה ואז וחי בהם כעסק התורה והמצוה שלו כו'.

**קיצור.** יוסף אשר פנימיות התורה היא כנשמה לחיצוניות התורה הגוף, ונותנת בה חיים. כשיש דרך חיים, פנימיות התורה, ממשיך ע"י נר מצוה ותו"א.

(פו) והנה כאן מקום אתי ומוכרח הדבר לעורר על ענין א' אשר רבים טועים בו והוא גרמא בנזקין בהעדר העבודה באהוי"ר באמרים מה אנו ומה עבודתנו שיהי' לנו אהוי"ר באמת ואיך נתבע מעצמינו ענין האהו"ר אחרי אשר פחותים אנחנו במדרגתנו, וכשלומדים ומדברים בענין אהוי"ר הוא אצלם כדבר שחוץ להם היינו שמוגבה ומרוסם מהם ולא יעלה על דעתם גם לתבוע זאת מעצמם מפני שפלות מדרגת עצמם ועילוי מדרגת אהוי"ר ומה שייכים המה לענינים כאלו. וכ"ז הוא טעות דמוכח מזה שנצמוינו ע"פ התורה במצות אהוי"ר שהן מתרי"ג מצות אשר כאו"א מחוייב לקיים כל התרי"ג מצות וכא בגלגולים בשביל זה בכדי לקיים כלם. והלא אין הקב"ה בא בטרונאי עם בריותיו וכשהוא מבקש אינו מבקש אלא לפי כחן ואם נאמר שאין ביכולת כאו"א לבוא לידי אהוי"ר איך נצמווה על זה אלא בהכרח לומר שיש ביכולת כאו"א לבוא לידי אהוי"ר. והאמת הי' כדבריהם אם הי' ענין האהבה רק כמו אהבת אברהם אע"ה והיראה כמו יראתו של יצחק אע"ה וכדומה בצדיקים גמורים ואוי יש מקום לומר מי יערב לבו לגשת למעלה ומדרי' זו (ומ"מ גם בזה אין שום אדם פמור מזה, וכמ"ש בסש"ב פמ"ד בענין מדרי' משה וכ"ש במדרי' אבות העולם כו'), אבל באמת יש באהבה וכן ביראה כמה מעלות ומדרגות וכל אחת נחלקת לכמה בחי' ומדרי' לאין קץ כל חד לפום שיעורא דילי' (היינו לפ"ע השגתו. כי באמת האהבה יש בכאו"א בעצם טבע הנפשות בעצמן מפני שכל נשמה היא חלק אלקה ממעל אצולה מע"ס העליונות, ובירושה לנו מאבותינו כו'. אלא שצריכין להביאה מהעולם אל הגילוי והוא ע"י הדעת וההתבוננות כו'. וזאת הוא שנצמוינו שיהי' התגלות האהבה בלב ויש בזה כמה בחי' ומדרי' כפי הדעת וההשגה וכמה שצריך לייגע בהתבוננות כו' (עמ"ש בסידור בהערה לתיקון חצות ועמ"ש בסש"ב פמ"ב). וזה לפי מעלת ומדרי' הנפש במקור חוצבה כו') כמ"ש בזהר ע"פ נודע בשערים בעלת דא קוב"ה דאיתו אתידע (בדעת והשגה) ואתדבק (באהבה) לכל חד לפום מה דמשער בליבי כו' וכמ"ש בסש"ב פמ"ד.

**וענין האהבה הוא שאוהב את ה'** ונמשכת נפשו אליו וחפץ לדבקה בו מפני השגתו בגדולת ורוסמות ה'. וכמו שיש בטבע בנפש להמשך אל הדבר הטוב ונאה, כמו"כ כאשר מתבונן עוצם העילוי דאו"א"ס ב"ה איך שהוא ממכ"ע וסוכ"ע ויתבונן בפרטי' המדרי' בה בחי' הדקות והרוחניות וכשיבין וישיג הענינים האלו ויתבונן בהם בהעמקת והתקשרות דעתו בהם יומשך נפשו אל האור האלקי ויחפון לדבקה בו, וכשישיג ויתבונן איך שכ"ז הוא הארה לכד שאין ערוך לגבי העצמות שמופלא ומרוסם מזה וכולא קמי' כלא חשיב כו', הנה תרגש

ההפלאה והרוממות דאוא"ם מעורר האהבה בנפשו שנמשכת לדבקה בעצמות אוא"ם ובזה יחפון ולא יחפון בשום דבר נשמי ורוחני בלתי לה' לבדו (והו"ע ועמך לא חפצתי כו' כידוע). ובמס"ב פרק הנ"ל מבואר האהבה חשונה לכל נפש מישראל וירושה לנו מאבותינו והיא האהבה הנפשי איתך כל' מפני שאתה ה' נפשי וחיי האמיתים לכך איתך פי' שאני מתאוה ותאב לך כאדם המתאוה לחיי נפשו וכשהוא חלש ומעונת מתאוה ותאב שתשוב נפשו אליו וכן כשהולך לישן מתאוה וחפץ שתשוב נפשו אליו כשיעור משנתו. כך אני מתאוה ותאב לאור א"ם ב"ה חיי החיים האמיתיים להמשיכו בקרבי ע"י עסק התורה בהקיצו משנתי בלילה דאורייתא וקוב"ה כולא חד, ואהבה רבה גדולה מזו והיא מוסתרת ג"כ בכל נפש מישראל בירושה מאבותינו היא מ"ש בר"מ כברא דאשתדל בתר אבוי ואימי' דרחים לון כו'. והיא האהבה המבוארת בספ"י, וי"ל דבכלל זה הוא ג"כ האהבה הב' המבוארת באנה"ק סי' י"ח ד"ה כתיב מה יפית והיא האהבה והתאוה שהנפש מתאוה ואוהבת והפיצה לדבקה בה' לצרור בצרור החיים וקרבת אלקים טוב לה מאד וכו' תחפון ורע לה מאד להתרחק ממנו ית' ח"ו כו' שזחו ג"כ מצד כי אתה אבינו וכמובן שם לקמן. וגם י"ל דאהבה זו שבאנה"ק הנ"ל שייכה למ"ש במס"ב פ"ד אלא ששם הוא בבחי' רצון וכאן הוא בבחי' אהבה :

**קיצור.** יכריח אשר ביכולת כאו"א לבוא לאהוי"ר והן מתרי"ג מצות שכאו"א מחוייב לקיימן, ויבאר כמה מדרי' באהבה וישנם במבט הנפשות, אלא שנצטוו לגלותן ע"י הדעת וההתבוננות.

(י) **והנה** בכל מדרי' אהבה קרוב מאד אל האדם לבוא אליהם מפני שבעצם ישנם בנפשו במבטו ורק צריך להביאה להתגלות בלבו וזה דבר האפשר בכל אחד ואחד לפום שיעורא דילי' וכמ"ש במס"ב פ' הנ"ל, דלחוציא אהבה זו המוסתרת מהעולם ותחסתר אל הגילוי להיות בהתגלות לבו ומוחו לא נפלאה ולא רחוקה היא אלא קרוב הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו. וכמו בגשמיות יש במבט אהבה לדבר הטוב והמעולה וכשרואה דבר טוב ומתבונן בטובו ה"ה מתעורר באהבה לזה וכן באדם שלא ידעו מעולם כשיודע אותו ומכיר את מעלתו ה"ה אוהב אותו וחפץ להתקרב ולהתדבק בו. כמו"כ הוא ברוחניות כשיודע ומכיר את הטוב והעילוי שבאלקות והיינו איך שהוא ממלא כ"ע וטובב כ"ע ואיך שכולא קמי' כל"ה כו' כנ"ל פמ"ז, ה"ה מתעורר באהבה והפיצה לדבקה בו ית'. והיריעה היא הלימוד שלומד ענינים אלו. ואח"כ ההתבוננות והעמקת הדעת בזה. וכשמתבונן ומעמיק דעתו בזה מתעורר באמת ובאה' ותשוקה גדולה ונמשכת נפשו אליו ית' לדבקה בו ע"י עסק התורה והמצות ומתרחק מהדברים שאינם לה' ולתורתו, והיינו מכל הדברים הגשמיים וכל חפצו הוא לדבקה בו. ובזה יש כמה בחי' ומדרי' באופן האה' והתשוקה כדיקתו ית' ובהתרחקות מהדברים החומרים כו'. וזה תלוי באופן ידיעתו והשגתו ובאופן ההתבוננות והעמקת דעתו, דכל מה



שיודע ומשיג יותר ומתבונן ומעמיק דעתו יותר ה"ה בא לידי אחבה גדולה ואמיתית יותר. ובודאי צריכים בזה יגיעה הן בהידיעה וההשגה לידע את הענינים וכ"ש בהתבוננות והעמקת הדעת שצריך לזה יגיעה וזמן וכמ"ש בסש"ב פמ"ב שצריך יגיעת נפש שלא תכבד עליו העבודה לייגע מחשבתו להעמיק ולהתבונן בגדולת ה' שעה גדולה רצופה כו' יעו"ש. כי גם בגשמיות בלי התקשרות דעתו בהדבר לא יתעורר באה' אליו כו' וכמ"ש בלקו"ת בהביאור הכ' דוידעת ולזאת צריכים יגיעה בהעמקת הדעת והתבוננות אבל ע"י יגיעה יכול להגיע לזה :

**קיצור.** יבאר אשר ע"י ידיעה התבוננות והעמקת הדעת ביגיעה קרוב הדבר לעורר האהבה.

**יה) ובהקדמה** אל הידיעה וההשגה שידע וישיג היטב ענין אלקי ובפרט אל התבוננות להיות נתפס ונדבק במוחו ויתקשר היטב בזה ויתעורר באהבה. הנה בכדי להיות כלי מוכנה לזה צריך לזכך תחלה כללות חומריות גופו שלא יחשך על כחות נפשו, והוא בכ' דברים הא' בסיגופים בעניני אכילה ושת' ושאר תענוגים למעט בתענוגים הגשמיים אפילו בדברים הפשוטים כמה שיש באפשרו מצד קיומו ובריאותו. וזה ביכולת כאו"א לכוף א"ע בפועל הענינים שלא יאכל כ"כ וכדומה בדברי תענוגים שלא לעשותם כמו שלא למייל וכדומה. ואף גם אם בשעה הזאת לא ילמוד ג"כ מ"מ הכפי' שכופה א"ע שלא לעשות מה שחפץ לבו בכדי לאכפיה לספ"א ה"ז משבר את חומריות גופו (ובתנאי שלא יעסוק בעת ההיא באיזה ענין גשמי אחר אשר נפשו המכביעת מתאו' וכ"ש בהוללות או בליצנות ח"ו) וכמ"ש בסש"ב פכ"ז וכן אם בולם פיו מלדבר דברים שלכו מתאוה כו' ובפרט אם בעת התיא ח"ה עוסק בתורה וכמ"ש בסש"ב שם כגון שחפץ לאכול ומאחר מעודתו עד לאחר שעה או פחות ועוסק בתורה באותה שעה כו'. וכן בשעה שחפץ למייל עד"מ הוא עוסק בתורה באותה שעה כו'. והב' הוא הכימוש שמכמש א"ע בהיטושים המבוארין בסש"ב פכ"ט והו"ע יגיעת בשר לכמש את הגוף להכניעו המבואר בסש"ב פמ"ב וזהו הקדמה שיהי' כלי מוכנה להשגה והתבוננות והתעוררות אהוי"ר כו'.

**והנה** באהבה דנפשי אויתך ג"כ קרוב מאד לבוא לזה עי"ז שמתבונן איך שאו"א ס"ב הוא חיי העולם בכלל וחיי נפשו בפרט וכשמעמיק דעתו בזה מתעורר באמת באה' ותשוקה גדולה אל האלקות וחפץ באמת שיאיר לו האור האלקי בגילוי ובחפץ זה הוא עוסק בתורה שעי"ז מאיר האור האלקי בגילוי בנפשו דהתורה היא חכ' ורצונו ית' ואורייתא וקוב"ה כולא חד כנ"ל פמ"ז בשם הסש"ב פמ"ב. ובודאי יש בזה ג"כ כמה בחי' ומדרי' באה' והתשוקה והוא ג"כ לפ"ע השגתו והעמקת דעתו כו' אבל

כללות הענין לא נפלאה היא ולא רחוקה היא כלל וביכולת כאו"א לבוא לזה כל חד לפום שיעורא דילי' זה מעט וזה הרבה כו' ובתחלה הוא במעט ואח"כ מוסיף והולך כו' :

**קיצור.** יעורר אשר כהקדמה לידיעה והתבוננות צ"ל זיכוך גופו ע"י סיגופים וביטוישים. יבאר האהבה דנפשי אויתך.

(יט) וכן הוא בענין היראה שהיא ג"כ טבעית ומוסתרת בלב כל ישראל שלא למרוד במס"ה הקב"ה וצריך להוציאה מהעלם אל הגילוי ע"י ההתבוננות כשמתבונן בגדולת א"ם ב"ה ומלכותו אשר היא מל' כל עולמים עליונים ותחתונים ואיהו ממכ"ע כו' ומניח העליונים ותחתונים ומיחד מלכותו על עמו ישראל בכלל ועליו בפרט כו' והנה ה' נצב עליו ומלא כל הארץ כבודו ומכיס עליו ובוהן כליות ולב אם עובדו כראוי. וע"כ צריך לעבוד לפניו באימה וביראה כעומד לפני המלך ויעמיק במח' זו כו', וכמ"ש במש"כ פמ"א יעו"ש. ובפמ"כ כ' והנה כל אדם מישראל יהי' מי שיהי' כשיתבונן בזה שעה גדולה בכל יום איך שהקב"ה מלא ממש את העליונים ואת התחתונים ואת השמים ואת הארץ ממש מלא כל הארץ כבודו ממש וצופה ומכיס ובוהן כליותיו ולבו וכל מעשיו ודיבוריו וצעדיו וספור אוי' תקבע בלבו היראה לכל היום כולו כשיחזור ויתבונן בזה אפילו בהתבוננות קלה בכל עת ובכל שעה יהי' סו"ם וע"ס במחדו"ם כו'. וע"י התעוררו' היראה לבד זאת שיהי' עי"ז שלם בסו"ם וע"ס שלא למרות ח"ו עיני כבודו כו' כמ"ש במש"כ שם עוד זאת שעיי"ז תהי' עסק תורתו וקיום מצותיו בבחי' עבודת עבד לעשות רצונו ית' ולא בשביל הנאת עצמו כלל כ"א למלאות רצונו ית' ולעשות נח"ר ליוצרו שנח"ר לפני שאמרתיו ונעשה רצוני כו'. ויש לו ג"כ תענוג בזה, והיינו שמתענג בהעונג שלמע' כו'. ומשו"ז העבודה היא בשמחה כו' כמ"ש במ"א. (וענין זה דרך לעשות נח"ר יש ג"כ בהאח' דכברא דאשתדל כו' כמ"ש בספ"י וספמ"א. ומ"מ י"ל שיש בזה חילוק בין אה' ליראה דבאהבה יש לו עונג וטוב לו בזה שיש יחוד קוב"ה ושכינתו' בתחתונים, וביראה הוא בבחי' ביטול ביותר, והיינו שאינו באופן כזה שלו טוב מזה (כי אינו שייך להתפשטות זו ג"כ) אלא שטוב לו מהעונג שלמעלה לבד וזוה הוא מתענג כו'. ולמעל' מזה הוא שמתענג בזה שיש יחוד קוב"ה ושכינתו' בתחתונים אבל הוא התענוג העליון עצמו כי העבד הוא כמו האדון עצמו ודבר אחד אתו ולזאת תענוג העליון הוא עצמו תענוג שלו (כו') וצריך להיות שתייהם אהו"ר וכמ"ש במש"כ פמ"א :

**קיצור.** יבאר אשר גם היראה טבעית בלב כל ישראל וצריך לגלותה ע"י ההתבוננות. על ידה באה השלימות בסו"ם וע"ס ועסק התומ"צ הוא בבחי' עבד. (אופן התענוג באהבה או ביראה).

ו י ש ל ו ג"כ : החילוקים בתענוג שנוכרו כאן ראה בביאור יותר בר"ה אמרי ד"א תלכו (ש"פ ראה בהמשך יו"ט שר"ה, חרס"ו).